Canlı tartış

İnsanın ve diğer … yaklaşık 150 yıld… bu konuya ilişkin… Aşağıdaki yazıda…

EVRİM TEORİSİ, en… bitki ve hayvan türlerin… kilerden türediğini b… türeyiş teorisi ya da … yordu. **Charles Darw… Kökeni"** adlı kitabını y… zaten iki kuşaktan beri… niyor ve tartışılıyordu… bası Erasmus Darwin,… adamı Jean Baptiste L… konuda iki değişik gö…

Darwin'in teorisi, … düşünürlerinin görüşl… düşünürler, özellikle de… yen sabit kalacağını… savunmuşlardı. **Tevrat**… bölümünde anlatılanla… ğında şöyle yorumlanıyordu: Değişik bitki ve hayvan türlerini doğrudan doğruya Tanrı yaratmış, bunlar daha sonra herhangi bir değişikliğe uğramamışlardır.

savundu (üstte).

…çirmesiyle yeni türlerin …da türlerin niçin ve nasıl …ortadadır. Bilim çevrele… görüşleri ise oldukça …

…im …adı **"Doğal Seçme ya da …e Tercih Edilen Soyların Sakınımı Yoluyla Türlerin Kökeni Üstüne"** olan söz konusu kitabında, evrimin nasıl gerçekleştiği konusunda özgün bir görüş ortaya attı. Böylelikle türeyiş yoluyla evrim anlayışını önceki görüşlere oranla daha inanılır hale getirdi. Çünkü türlerin dönüşümünü doğal seçme gibi akla yakın gelen bir mekanizmayla açıklıyordu. O günden beri türeyiş yoluyla evrim üstüne genel kuramla, Darwin'in doğal seçme kuramına aynı olgularmış gibi bakılıyor. Ancak önemli bir noktayı belirtmek gerek: Darwin'in açıklamasını kabul etmeden

Çelişkili görüşler var

Kutsal Kitap'a harfi harfine bağlı olan tutucu kesim, türeyiş yoluyla evrim teorisine 19. yüzyıldan bu yana karşı çıkıyor. Gelgelelim, bilim adamlarının büyük bir bölümü bu teoriyi uzun zamandır benimsiyorlar. Evrimin doğruluğu genel olarak araştırılmıyor. Ama

Canlıların kökeni tartışılıyor

İnsanın ve diğer canlıların kökenine ilişkin tartışmalar, yaklaşık 150 yıldır olanca şiddetiyle sürüyor. Fakat hâlâ bu konuya ilişkin elle tutulur kanıtlar ortaya konamıyor. Aşağıdaki yazıda bu farklı sonuçlar inceleniyor.

EVRİM TEORİSİ, en genel hatlarıyla, yeni bitki ve hayvan türlerinin kendilerinden öncekilerden türediğini belirtir.. Buna, eskiden türeyiş teorisi ya da dönüşümcülük deniyordu. **Charles Darwin,** 1859'da **"Türlerin Kökeni"** adlı kitabını yayımladığında bu teori zaten iki kuşaktan beri geniş bir kesimce biliniyor ve tartışılıyordu. Darwin'in büyükbabası Erasmus Darwin, 1794'te; Fransız bilim adamı Jean Baptiste Lamarck ise 1809'da bu konuda iki değişik görüş ileri sürmüşlerdi.

Darwin'in teorisi, eski Yunan ve Roma düşünürlerinin görüşleriyle çelişiyordu. Bu düşünürler, özellikle de Aristo, türlerin ebediyen sabit kalacağını ve değişmeyeceğini savunmuşlardı. **Tevrat**'ın Yaratılış (Tekvin) bölümünde anlatılanlar, klasik felsefenin ışığında şöyle yorumlanıyordu: Değişik bitki ve hayvan türlerini doğrudan doğruya Tanrı yaratmış, bunlar daha sonra herhangi bir değişikliğe uğramamışlardır.

19. yüzyıl, evrim konusunda birbiriyle çelişen iki görüş arasındaki şiddetli çatışmalara sahne oldu. Hıristiyan inanışı dünyanın ve tüm canlıların Tanrı tarafından altı günde yaratıldığını kabul ediyordu. Tintoretto'nun yukarıda görülen tablosunda bu olay canlandırılıyor. Charles Darwin (sağda) ise 1859 yılında yayımlanan "Türlerin Kökeni" adlı kitabında yeni bir teori öne sürdü. Evrimin, acımasız bir süreç olan doğal seçme yoluyla gerçekleştiğini savundu (üstte).

Çelişkili görüşler var

Kutsal Kitap'a harfi harfine bağlı olan tutucu kesim, türeyiş yoluyla evrim teorisine 19. yüzyıldan bu yana karşı çıkıyor. Gelgelelim, bilim adamlarının büyük bir bölümü bu teoriyi uzun zamandır benimsiyorlar. Evrimin doğruluğu genel olarak araştırılmıyor. Ama türlerin bir evrim geçirmesiyle yeni türlerin mi ortaya çıktığı, ya da türlerin niçin ve nasıl değiştiği gibi sorular ortadadır. Bilim çevrelerinin bu konuda görüşleri ise oldukça çelişkili.

Türeyiş yoluyla evrim

Charles Darwin, tam adı **"Doğal Seçme ya da Yaşam Mücadelesinde Tercih Edilen Soyların Sakınımı Yoluyla Türlerin Kökeni Üstüne"** olan söz konusu kitabında, evrimin nasıl gerçekleştiği konusunda özgün bir görüş ortaya attı. Böylelikle türeyiş yoluyla evrim anlayışını önceki görüşlere oranla daha inanılır hale getirdi. Çünkü türlerin dönüşümünü doğal seçme gibi akla yakın gelen bir mekanizmayla açıklıyordu. O günden beri türeyiş yoluyla evrim üstüne genel kuramla, Darwin'in doğal seçme kuramına aynı olgularmış gibi bakılıyor. Ancak önemli bir noktayı belirtmek gerek: Darwin'in açıklamasını kabul etmeden

de evrim kuramı benimsenebilir.

Fosil kayıtları

Evrime ilişkin akıl yürütmelerin bazılarını yeniden hatırlamakta yarar var. Bunlardan birincisi fosil kayıtlarına dayanır. Pek çok bitki ve hayvan türünün kalıntıları fosiller yoluyla bugüne kadar geldi. Bunların bulundukları toprak düzeyinden hangi sırayla ortaya çıktıkları da anlaşılabiliyor. Fosiller, bir zamanlar dünyada mevcut olan sayısız bitki ve hayvan türünün sonradan tükendiğini ortaya koyar. Bunlar arasında en çok bilinenler, yaklaşık 70 milyon yıl önce soyları tükenen dinozor gibi, dev sürüngenlerdir.

Ortak özellikler var

Yeni organizma tipleri çoğu kez kendilerinden öncekilere benzerler. Bu nedenle, bunların eskiden var olan türlerden geldiklerini varsaymak akla uygun görünüyor. Örneğin sürüngenlerden çok sonra ortaya çıkan kuşların ve memelilerin pek çok ortak anatomik özelliği var. Hepsinde iki çift, beş parmaklı kol ve bacak bulunur. Kuşların kanatları, insanların parmakları ya da balinaların yüzgeçleri farklı düzenlemeler içindedir ama genelde ortak bir yapıya sahiptirler.

Türler zamanla değişebilir

Bir evrim olduğunu düşündüren ikinci neden, evcil hayvan ve bitkilerde pek çok soy ve çeşidin bulunmasıdır. Örneğin tazıyla, Pekin köpeği arasındaki farklılıkları düşünün. Bunlar kendilerine benzer türlere seçmeci çiftleşme uygulanarak üretilirler. Bu olgu, türlerin görünümünün katı bir biçimde belirlenmiş olmadığını, zamanla değişebileceğini gösterir.

Türeyişin kanıtları

Üçüncü olarak, belirli bitki ve hayvan türlerinin coğrafi dağılımı bunların evrim yoluyla türediğini düşündürüyor. Örneğin Güney Amerika açıklarındaki Galapagos Adaları'nda bulunan bir ispinoz türü, Darwin'i çok etkilemişti. Anakaradaki ispinozlar birbirine çok benziyordu. Oysa Galapagos Adaları'nda dar bir alan içinde tamamen farklı beslenme düzenleri olan ayrı ayrı türler yaşıyordu. Bu olgu, en basit şekliyle şöyle açıklanabilir: Kimi ispinozlar, anakaradan adalara göç ettiler, bunların soyundan gelenler ise yerel koşullara uyan yeni türler oluşturdular. Buna benzer daha pek çok örnek verilebilir.

Son olarak, bitki ve hayvanların bir hiyerarşi içinde sınıflandırılabilmeleri de türeyiş kavramını destekliyor. Örneğin insan türü kuyruklu ve kuyruksuz maymunlarla birlikte primat grubuna, bu grup öteki türlerle birlikte memeliler grubuna, memeliler de omurgalılar sınıfına girer. Her grubun kendi içinde taşıdığı benzerlikler, ortak atalardan türedikleri öne sürülerek açıklanıyor. Tabii, gruplar büyüdükçe bu ortaklıkların da azaldığı belirtiliyor.

Yaşam suda başladı

Fizikçiler genel olarak, evrenin müthiş bir "ilk" patlamayla ("big bang") ortaya çıktı-

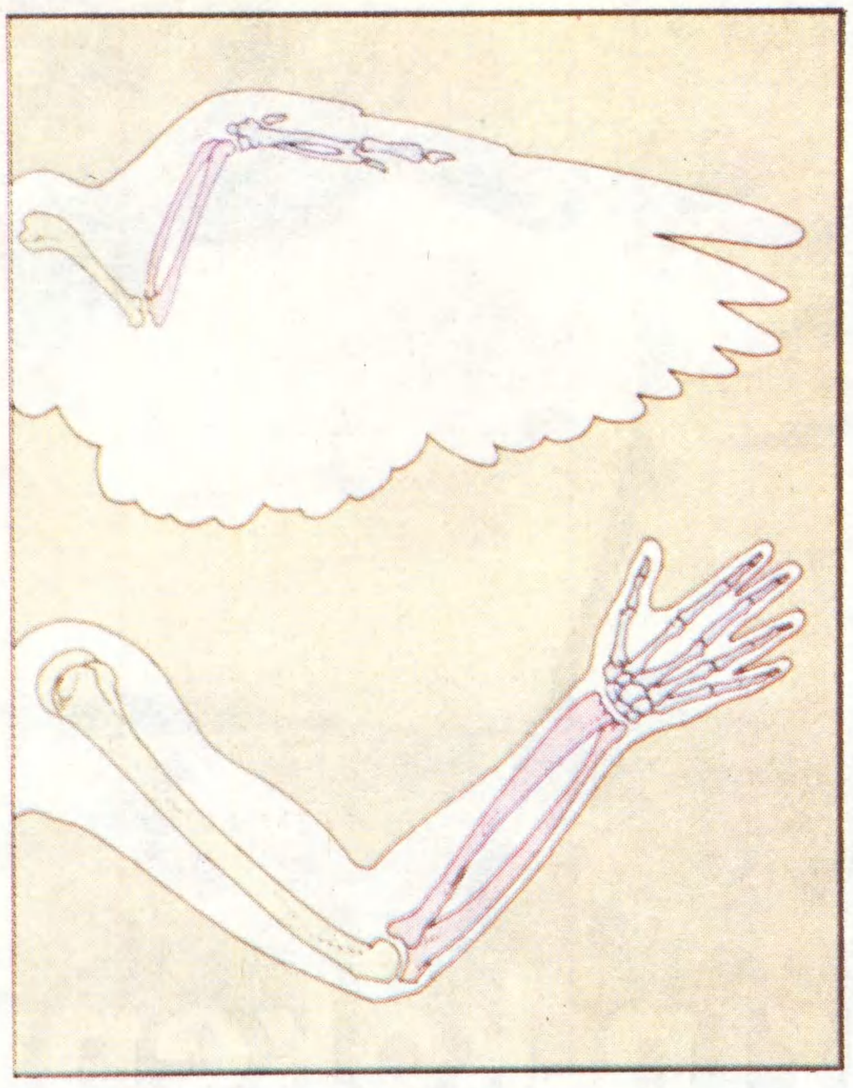

Kuş kanadıyla (üstte) insan kolu (altta), görünüşleri çok farklı olduğu halde benzer yapılara sahiptir. Kuşların ve insanların, kanat ve kol yapılarına temel olan, ortak bir ataları olduğunu düşündürten bu olgu, evrimin güçlü bir kanıtıdır. Eski dünyanın önde gelen düşünürleriyse, türlerin ebediyen sabit kalacağına ve değişmeyeceğine inanıyorlardı (solda).

Staffordshire buldogteriyeri. 1835 dolaylarında İngiltere'de köpekleri boğaların üstüne salarak oynanan "boğa kızdırma" oyunu yerine köpek dövüşleri moda oldu. Staffordshire buldogteriyeri de bu amaç için buldoglarla teriyerler çaprazlanarak üretildi (üstte).

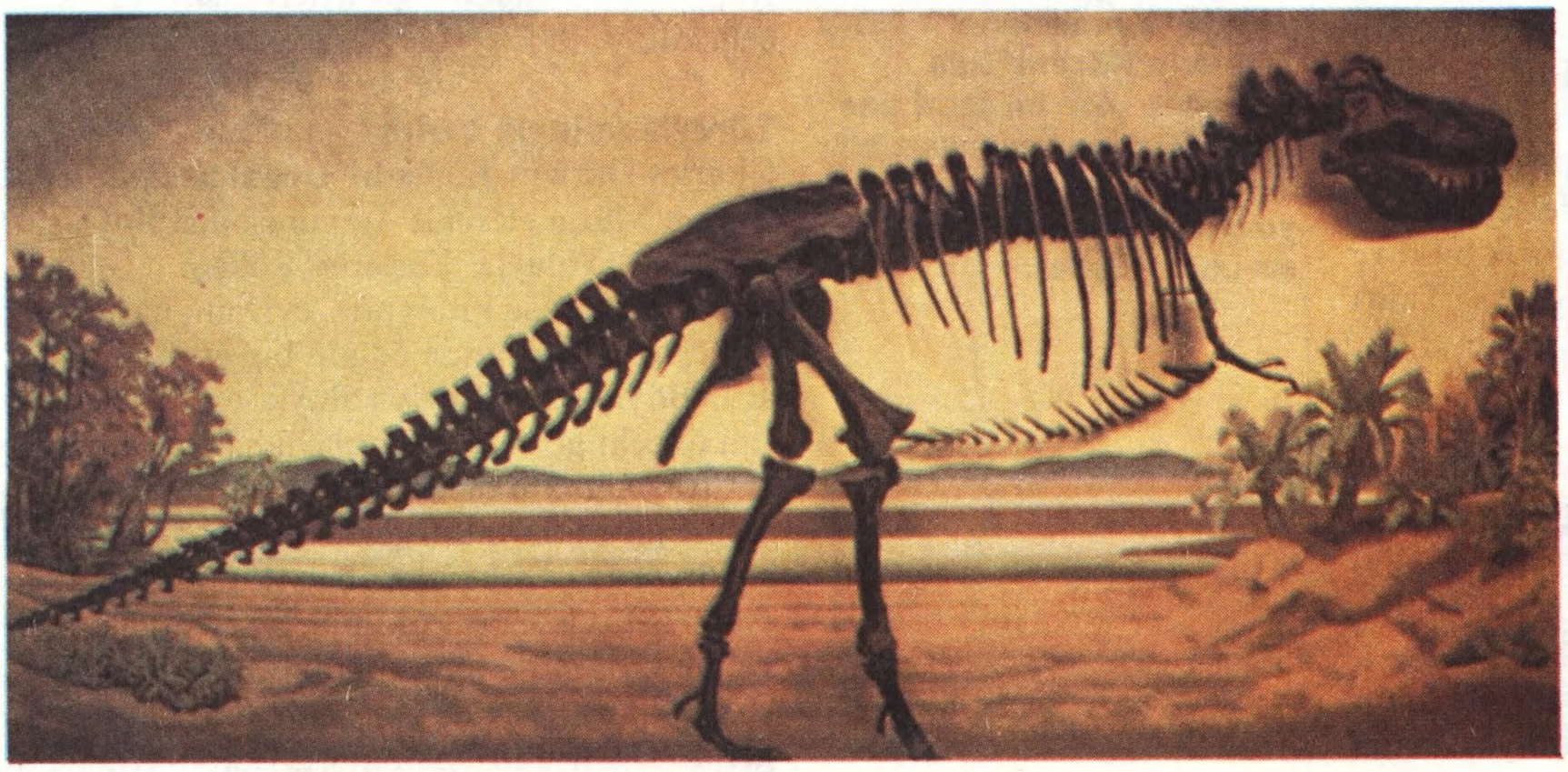

Bilimsel adı "Tyrannosaurus rex" olan bir dinozorun iskelet modeli. Dinozorlar yaklaşık 70 milyon yıl önce tükendi. Ama fosil kalıntıları bugüne kadar geldi. Bunun da evrim teorisi için sağlam bir destek oluşturduğu iddia ediliyordu (solda).

Alaya alınınca intihar etti

Sonradan edinilmiş özellikler kalıtımla kuşaktan kuşağa geçebilir mi? Yeni Darwincilerin buna cevabı kesin bir *"hayır"* dır. Ama bunun aksini düşündüren bazı deneysel kanıtlar öne sürülüyor.

Avusturyalı genç ve başarılı bir biyolog olan **Paul Kammerer** 1903-1908 yılları arasında noktalı semenderler *(Salamandra maculosa)* üstünde bir dizi deney yaptı. Su kelerine benzeyen bu yaratıkların derisinde siyah zemin üstünde sarı noktalar bulunur. Bukalemunlar gibi bulundukları yere göre renk değiştirirler.

Kammerer biri, 1. ve 2. sıranın solundakiler sarı, öteki 3. ve 4. sıranın sağındakiler siyah kum üstünde iki grup semender yetiştirdi. Bunların renkleri hemen değişti tabii.

Ondan sonra, uyum sağlamak için aldıkları rengin bir sonraki kuşağa geçip geçmeyeceğini görmek üzere bu semenderleri çiftleştirdi. Olay, şaşırtıcı bir biçimde

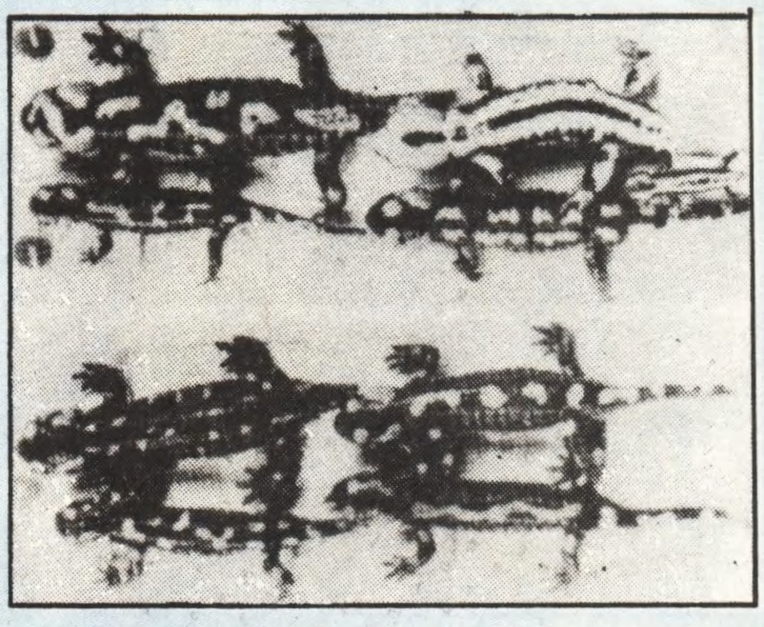

gerçekleşti. Sarı kum üstünde büyütülen sarı ana-babaların yavruları neredeyse saf sarı renkte oldu (1. sıranın sağındakiler).

Kammerer'in yaptığı bu ve buna benzer deneyler, sonradan edinilmiş özelliklerin kalıtımla geçebileceğini kesinlikle kanıtlamış görünüyordu. Böyle bir kanıt, genetik biliminde bir devrime yol açabilirdi. Kammerer'in elde ettiği sonuçların en azından büyük bir dikkatle incelenmesi gerekiyordu. Ne var ki, bilim çevreleri kötü niyetli bir davranışla, Kammerer'in çalışmalarını alaya aldılar. Bu da onu intihara sürükledi.

Galapagos Adaları'nda yaşayan ve türdeşlerinden bambaşka özellikler taşıyan ispinozlardan iki örnek. Darwin, bu kuşları evrime kanıt olarak gösterdi (üstte ve altta).

ğını kabul ediyorlar. Onlara göre evren, bu büyük patlamadan sonra soğumaya başladı. Akkor halindeki plazmadan süzülüp çıkan atomlar halindeki madde ile büyük gaz bulutları, yıldız galaksilerini oluşturdular. Daha sonra sıcak maddelerin küçük olanları yıldızların çekimine kapıldı ve onların çevresinde dönen gezegenler haline geldiler.

Bunlardan biri de dünyadır. Dünya soğudukça su buharı yoğunlaştı ve denizler oluştu. En yaygın iddiaya göre yaşam, ilk önce suda başladı. İlk canlı organizmalar fotosentez yapma yeteneği olan bitkilerdi. Hayvanlar önce suda ortaya çıktılar, sonradan karaya yerleştiler. Bu kara hayvanlarından da zaman içinde insan türedi.

Dünya göklerden ayrıldı

Kutsal Kitap'taki Yaratılış bölümünün ilk kısmında da buna benzer bir sıra izlenir. Önce aydınlık, karanlıktan ayrılır. Bazı kişiler bunu, radyasyonun maddeden ayrılması şeklinde yorumluyorlar. Sonra dünya, tek bir kütle halinde göklerden ayrıldı. Ardından denizler ve karalar oluştu. Aynı bölümde, daha sonra bitkilerin, deniz ve kara hayvanlarının, sonunda da insanın ortaya çıkışı anlatılır.

Zaman ölçüleri farklı

Nesnelerin kökenini açıklayan bu iki yorum arasındaki fark şudur: Bilimsel yorum, bu olayların milyarlarca yıllık bir süreç içinde olduğunu kabul eder. Kutsal Kitap ise her aşamanın başka bir günde yer aldığından söz eder. "Gün" terimi çağ ya da evre olarak alınırsa, iki yorum arasında pek fazla bir fark kalmaz. Tek uyumsuzluk, Kutsal Kitap'ta Güneş ve Ay'ın dördüncü "gün"de ortaya çıktıklarının söylenmesidir.

Ama bunun bile, "gün" teriminin sözlük anlamıyla alınmaması gerektiğini göstermesi açısından önem taşıdığı söyleniyor. Çünkü zaman, Güneş'in doğuşu ve batışıyla ölçülür. Oysa metne göre, Güneş sonradan ortaya çıktı. Yani daha önce zamanın olmadığı bir dönem vardı. Ayrıca, beşeri ve Tanrısal zaman ölçülerinin aynı olmadığı Tevrat'taki başka bölümlerde de açıkça dile getirilir. "Tanrı'nın bir günü bin yıl, bin yılı bir gündür."

Bitmeyen tartışma

Kutsal Kitap'a harfi harfine bağlı tutucularla evrimciler arasında sürüp giden, çoğunlukla da din ve bilim arasındaki dramatik çatışma olarak sunulan anlaşmazlık gele gele "gün" sözcüğünün nasıl yorumlanacağına dayandı. Oysa bu bağlam içinde günün 24 saatten oluştuğunu kabul etmek için hiçbir neden yoktur. Bu açıdan bakılınca türeyiş yoluyla evrim teorisini, dini bakımdan bile reddetmek için geçerli bir zemin yok gibi görünüyor.

Ne var ki, evrim teorisi kabul edildiği anda, insanın önüne bir dizi yeni sorun çıkıyor. Bunların altında yatan, yüzeyde tümüyle bilimsel gibi gibi görünse de yine dini ve felsefi sorunlardır.

Bu sorunların en önemlisi, yeni türlerin kökenine ilişkin olanıdır. Yeni türler aşamalı olarak mı, yoksa ani bir değişim ya da sıçrama sonucu mu ortaya çıktılar? Bu soru yüz yıldan

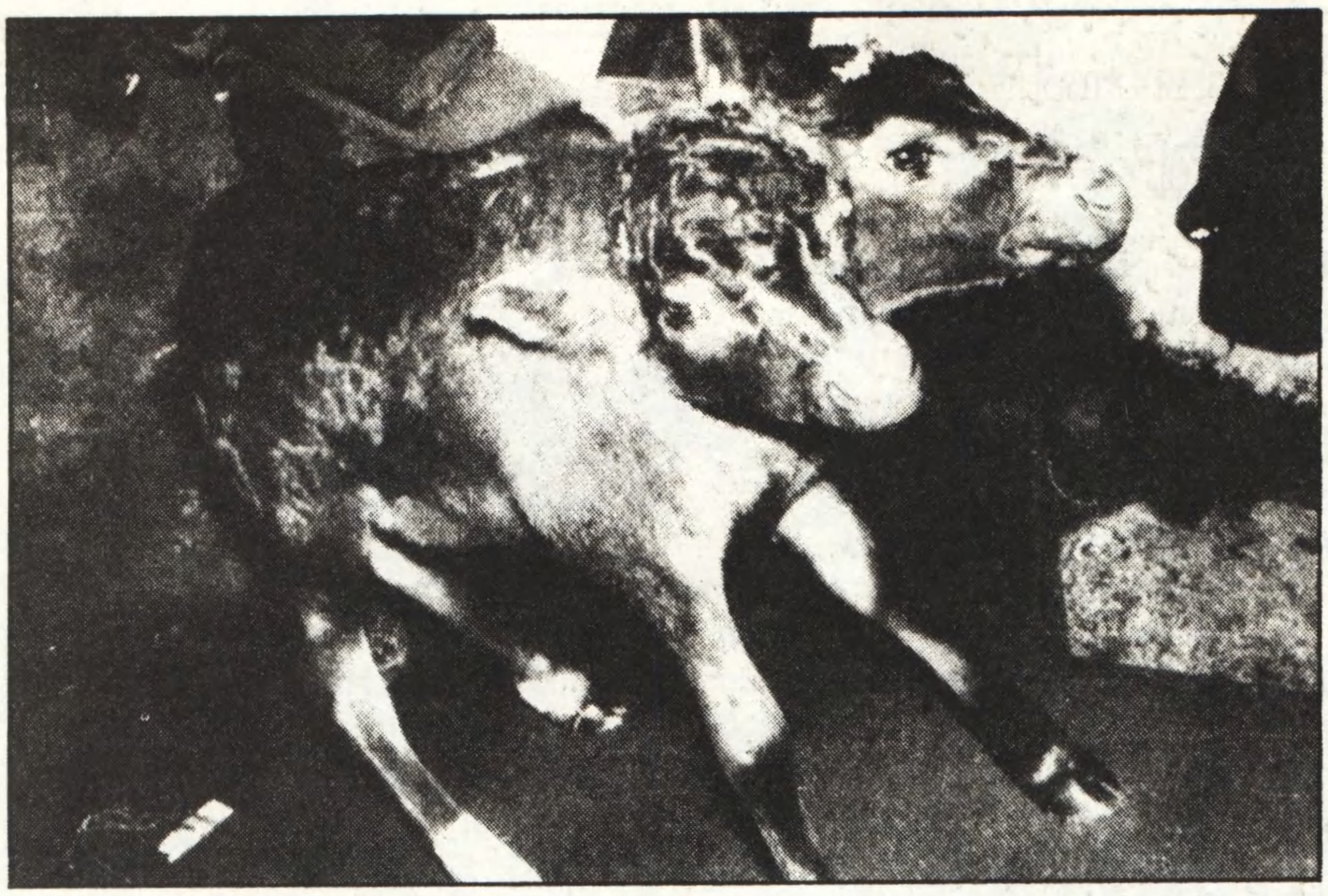

fazla bir zamandır hararetle tartışılıyor. Söz konusu yaklaşımlar, birine "Aşamacılar", ötekine ise "Ani ortaya çıkış yanlıları" denilen iki düşünce akımı oluşturdu.

Darwin, aşamacı görüşten yanaydı. Günümüzde onu izleyenler, yani Darwinciler de öyledir. Bu görüş açısını benimsemelerinin nedeni bilimsel olmaktan çok, felsefidir.

Türlerin aniden belirmesi

"Türlerin Kökeni" yayımlanmadan önce bile kimi yazarlar evrim teorisi ile, türlerin Tanrı tarafından yaratıldığı inancı arasında bir çelişme bulunmadığına işaret ediyorlardı. Çünkü Tanrı, yeni bir türü, ister mevcut bir varlığı dönüştürerek, isterse doğrudan doğruya cansız maddeden yaratabilirdi. Bu açıdan bakıldığında, Yaratıcı'nın evrim sürecini sürekli denetimi altında tuttuğu ve yeni türleri bu yolla yarattığı ileri sürülebilir. Bu yorumun bir avantajı da yeni hayvan ve bitki türlerinin nispeten ani ortaya çıkışlarına kendiliğinden bir açıklama getirmesidir.

"Ani değişim olamaz"

Öte yandan, maddeci felsefeyi savunanlar da kendilerini, evrim sürecini sadece maddenin yasalarıyla açıklamaya zorunlu hissediyorlardı. Herhangi bir şeyde hafif bir mucize kokusu sezdiler mi onu reddedebilmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Darwin de maddeci varsayımları benimsediği için aşamacı görüşten yanaydı. Ani değişimler olabileceğini reddediyor ve "Türlerin Kökeni"nde şöyle söylüyordu: *"Ani değişimler düşüncesinin, bilimin sınırları dışına çıktığı ve mucizeler alanında yer aldığı kanısındayım."*

Uzlaşan çelişkiler

Yukarıda anlatılan değişik felsefi görüşler, yıllardır süregelen tartışmalarda açıkça görünmeyen ama önemli bir rol oynadılar. Bununla birlikte, bir Yaratıcı'ya inanmak, yeni türlerin aşamalı bir evrim sonucu ortaya çıktığının reddedilmesini gerektirmiyor. Aynı şekilde, maddecilerin de evrimde ani sıçrayışların olabileceğini reddetmeleri için hiçbir gerçek neden yoktur.

Şaşırtıcı görünse de, bu iki anlayış birbiriyle uzlaştırılabilir. Bazı batılı din bilimciler, Tanrı'nın, evreni kurduktan sonra "rasgele" bir şekilde doğa yasalarını koyduğuna ve canlı varlık türlerini böyle yarattığını iddia ediyorlar. Bu görüş, Yeni Darwincilerin evrim anlayışından hiç farklı değildir. Öte yandan, kimi maddeciler de ani büyük değişimler olabileceğini kabul ediyorlar, ancak bunları rastlantısal olaylar olarak değerlendiriyorlar.

Doğal seçme

Bilindiği gibi köpek, güvercin, tavşan gibi evcil hayvanlarla, lahana, üzüm gibi bitkilerde insanın yönlendirdiği birtakım seçmeler sonunda çeşit çeşit yeni soylar çıktı. Darwin, aşamacılığa ilişkin temel akıl yürütmesini bu yeni soyların karşılaştırmasına dayandırdı. Hayvan ve bitki yetiştirenler, bir sonraki kuşak için en elverişli tipleri seçiyor, soy ya da çeşidi belirli bir yönde yavaş yavaş ıslah ediyorlardı. Darwin, doğanın da aynı biçimde davrandığını düşünüyordu. Yani doğa kendi başına yaptığı seçme ile çevreye daha iyi uyum sağlayan ana-babaların yavrularına daha fazla yaşama şansı tanıyordu.

Cevap bulunamayan soru

Fakat asıl tartışılan konu, türler arasında yerlerine uyum sağlamış soylardan yenilerinin nasıl çıktığı değil, türlerin kendi kökenlerinin ne olduğudur. Garip bir çelişkidir ama, Darwin'in "Türlerin Kökeni"nde cevap bulamadığı tek soru da budur. Gerek Darwin gerek izleyicileri, benzer süreçlerin uzun bir süre tekrarlanmasının yeni türleri ortaya çıkarabileceğini varsaydılar. Bunun olabilirliğini kimse tartışmıyor. Ancak aşamacılığa karşı olanlar en azından bazı türlerin nispeten büyük ve ani dönüşümler sonucu, daha kısa

Bu iki başlı buzağı genetik bir mutasyon (ani değişim) sonucu doğdu. Ancak sadece birkaç gün yaşayabildi (en üstte).

1977 yılında Çin'in kuzeydoğu bölgesinde doğan kıllı çocuk. Genlerin bir rastlantı sonucu farklı birleşmeleriyle böyle garip özellikler oluşabiliyor. Ama doğal seçme, tercihini pek bunlardan yana kullanmaz (ortada).

"Ancon" denilen kısa bacaklı koyunla normal bir koyun. Genetik mühendisliği bir teori olarak ortaya çıkmadan çok önce de uygulanıyordu. "Ancon" türü, Amerika'nın Massachusetts eyaletinde 1791 yılında tek bir yavru koçtan üretilmişti (sağda).

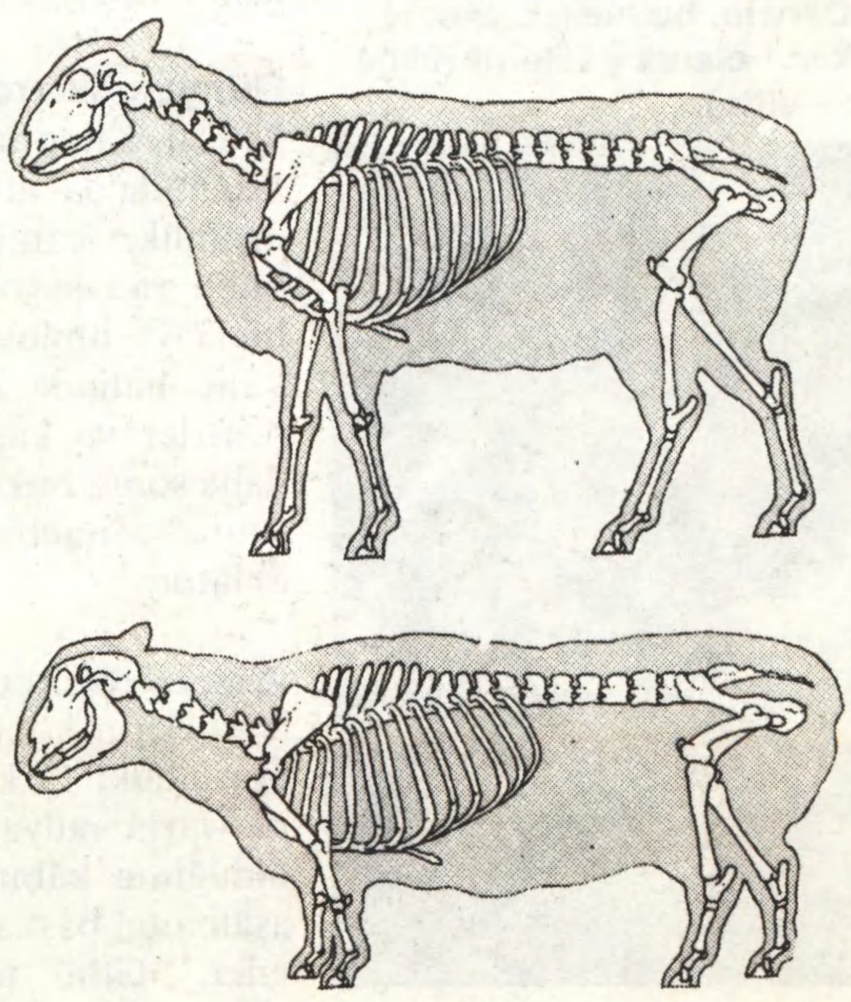

sürelerde ortaya çıktığını ileri sürüyorlar.

Darwin'in iddiası gibi bu da, evcil hayvan ve bitki soylarının karşılaştırılmasına dayandırılabilir. Yeni çeşitler ya da soylar uzun süren seçme sonucu ortaya çıktı, bunun doğru olduğu söyleniyor. Ama kimileri de, zaman zaman gerçekleşen değişimlerin ya da hilkat garibelerinin eseri oldular. Örneğin meyve ağaçlarında arada bir ötekilerden tamamen farklı fideler ortaya çıkabiliyor ve bunlardan yeni çeşitler üretilebiliniyor. Hayvan yetiştiriciliğinin tarihinde de yeni soyların kendiliğinden ortaya çıkan garibelerden türetildiği olmuştur.

Evrimciler açıklayamıyorlar

Fosillerin tarihine bakıldığında genel bir kural olarak şu görülüyor: Yeni bir tür ortaya çıkıyor ve fazla bir değişikliğe uğramadan birkaç milyon yıl varlığını sürdürüyor. Sonra birden ortadan kayboluyor. Fosillerde aşamacı görüşü doğrulayacak kanıt hemen hemen yok gibidir. Darwin bunun fosil bulgularının eksikliğinden ileri geldiğini iddia ediyordu. Ama aradan geçen 120 yıl içinde yapılan araştırmalar sonunda, bu iddia da geçerliliğini oldukça yitirmiş durumdadır.

Ayrıca atların ve öteki hayvan gruplarının fosillerinden elde edilen verilere göre evrimci değişim oranları hesaplandı. Bu hesaplar, söz konusu hayvanların aşamalı olarak ortaya çıkmaları için gereken zamandan çok daha yavaş değişime uğradıklarını gösteriyor. Yani geçen zaman ne kadar uzun olursa olsun, aşamalı bir gelişme için yeterli değildir. Yeni Darwinciler buna karşı, aşamalı değişimlerin bazı dönemlerde ötekilere oranla çok daha yavaş olabileceğini ileri sürüyorlar. Ama bunu kabul ederken, düşünceleri de ister istemez ani değişim düşüncesine yaklaşıyor.

Kromozomlar teoriyi çürütüyor

Araştırmacıların, ani sıçramaların gerçek olduğunu düşünmeleri için en geçerli nedenlerden biri şu: Bugün var olan türlerin çoğu ile, bunlarla az çok akraba olan türler arasında kromozomların sayısı ve yapısı açısından büyük farklar var. Bu tiplerin kromozomlarında zaman zaman değişmeler olduğu biliniyor. Bu değişmeler, yumurta ve sperm hücrelerini üreten ve miyosis denilen hücre bölünmesi sırasında olur.

Miyosisin başlangıcında ana hücrenin kromozomları çiftler halinde bir araya gelirler. Normal olarak her çiftten biri, iki dişi hücreden biriyle birleşir. Ama bazen çiftler gerektiği gibi ayrılmayı başaramaz ve dişi hücrelerden birinde daha fazla, ötekinde daha az kromozom toplanır. Dolayısıyla bu anormal hücrelerden ortaya çıkan döldeki kromozom sayısı yanlış olur.

Bunlar çoğunlukla anormal ve kısır olurlar. Ama kendi kendini dölleme ya da bitkilerde çok görüldüğü gibi, kendilerine benzer anormal organizmalarla (örneğin kendi kardeşleriyle) çaprazlama yoluyla çoğalmayı başarırlarsa doğrudan doğruya yeni bir türün çıkmasına yol açarlar. Kromozom sayılarındaki farklılık, bunların kendilerini üreten hücrelerle çiftleşmesine izin vermez. Böylece yeni tür, bütünüyle özgünlüğünü korur. Miyosis sırasında kromozomların kırılması ya da yanlış yerlerdeki kromozomlarla birleşmesi gibi diğer değişimler de, buna benzer sonuçlar verebilir.

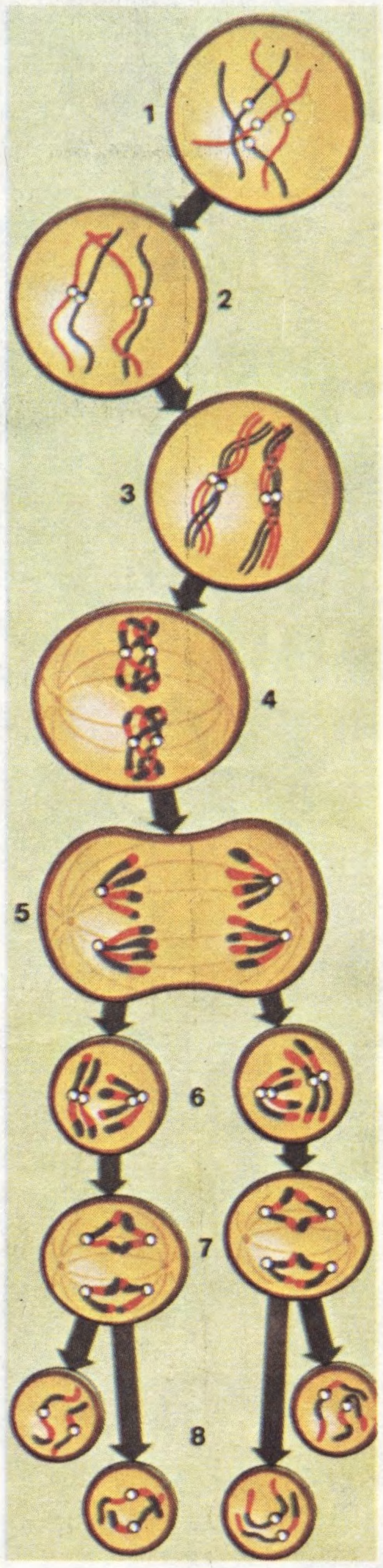

Cinsiyet hücreleri üretilirken cereyan eden miyosis sürecini gösteren diyagram. Kromozomlar çift çift ayrılıyor (1-2), ikili sarmal hale geliyor (3), kalınlaşıyor ve sarmallarının parçalarını değiş tokuş ederek genetik bilgiyi birleştiriyorlar (4), çiftler ayrılıyor (5), hücre bölünüyor (6). Her hücredeki ikili sarmal kromozomlar bölünüyor, hücreler ayrılıyor (7). Ortaya çıkan yeni hücrelerde (8) ana hücredekinin yarısı kadar kromozom var (üstte).

Hatalı bir miyosisin ürünü olan tüysüz bir şahinbıyığı çiçeği (solda).

Ani sıçramalar daha güçlü

Evrim sürecinde ani sıçramaların olduğunu savunanlar, garibe yaratıkların çoğunun doğal seçme yoluyla eleneceğini inkâr etmiyorlar. Evrim sürecine genel olarak bakıldığında "umut vaat eden canavarlar"ın pek azının varlığını sürdürebildiği görülüyor. Yeni Darwinciler bile bunu inkâr etmiyorlar. Evrim konusundaki bu iki düşünce akımı, sadece vurguladıkları noktanın farklı olmasından ötürü birbirlerinden ayrılıyorlar. Biri, yeni türlerin evrim sürecinde ani sıçramaların küçük bir rol oynadığını, öteki, türlerin hepsinin olmasa bile, çoğunun ani sıçramalarla ortaya çıktığını iddia ediyor. Teraziye vurulduğunda kanıtlar şimdilik ikinci görüşü destekliyor. Ama yapılacak daha çok iş var.

Maddeci görüş yargılanıyor

Evrimci teoriler arasındaki güncel tartışma işte bundan ibaret. İlk bakışta böyle sorunların bu kadar gürültüye yol açması şaşırtıcı görünebilir. Ama daha eski tartışma ve anlaşmazlıklarda da olduğu gibi, bir görüşün savunucuları arasında kimilerinin bilimsel teorilerden çok, bağnaz inançlarını savunmak için kavga verdikleri bir gerçektir. Ancak bu kez, bağnaz meydan okumaların karşısında kendini tehdit altında gören maddecilerdir.

Yeni-Darwincilerin evrim teorisini sınırlayıcı öğeler nelerdir? Sayfa 697'de.

Kendiliğinden yükselen tabut

Dünyanın her yanında çok ilginç özelliklere sahip kutsal yerler, mabetler vardır. Bu tür yerlerde, özellikle yükselen, kaybolan, hatta yolculuk yapan tabutlara ilişkin olaylar çok yaygındır. İstanbul'daki bir camide de bir yükselen tabut var. Aşağıdaki yazıda Namık Talat Güraslan'ın araştırmasını sunuyoruz.

İSTANBUL'UN BEYAZIT semtinde, Çoban Çavuş Medrese Sokağı ile Sümbül Sinan Sokak arasında, küçük ve şirin bir cami var: Kâtip Sinan Camii. Bu camiyi bilen herkesin aklına kubbesinin kenarında hemen hemen 500 yıldır duran tabut gelir.

Ölüm tarihi yok

Camiyi hayır için yaptıran kişi, yani **Kâtip Sinan,** çevrede sevilen, yardımsever, eliaçık bir insandı. Caminin yaptırılmasında büyük hayrı ve emeği geçmişti. Caminin yapımından bir süre sonra ölen Kâtip Sinan için bir mezar yapıldı. Mezar taşının üzerinde bazı yazıların bulunmasına rağmen ölüm tarihi yok! Fakat giriş kapısının üzerindeki bir yazıda "Kâtip Sinan Camii Şerifi 1496" yazıyor.

Tabut yükseliyor

Kâtip Sinan'a da, ölümünden sonra dinin gerekli kuralları uygulandı ve konulan tabutunun içinde, caminin girişinin sağ tarafında bulunan mezarına defnedildi. Gece olduğunda ve herkesin uyuduğu bir saatte Kâtip Sinan'ın tabutu yükselerek, caminin kubbesinin kenarına geldi. Üstüne atılan o kadar toprağın ağırlığından nasıl kurtulup da bu mucizevi olayı gerçekleştirdiği anlaşılamadı. Ölmüş bir insanın nasıl olup da caminin kubbesine tabutuyla konduğu, halkın korku ve dehşete kapılmasına neden oldu.

Kâtip Sinan Paşa, öldüğünde kendisinin hayattayken yaptırmış olduğu caminin bahçesine gömüldü. Aynı gece tabut bu mezardan bilinmeyen bir gücün etkisiyle çıktı ve caminin kubbesinin kenarına kondu. Sonuçta mezar boş kaldı (üstte).

Aşağı indirdiler ama...

Olayın öğrenilmesinden sonra, bu olaya bir anlam veremeyen caminin imamı ve çevre sakinleri, tabutu yukarıdan aşağıya indirerek tekrar mezarına yerleştirdiler. Ertesi gün sabah namazını kılmak için camiye gelenler, gördükleri karşısında hayrete düştüler. Çünkü gene, Kâtip Sinan'ın tabutu mezarından çıkarak, caminin kubbesinin kenarında duruyordu. Olay, içinden çıkılmaz bir hal almıştı ve halk endişe içindeydi. Tabut indirilerek tekrar yerine konuldu.

Fakat Kâtip Sinan'ın tabutu yere inmemekte kararlıydı. Nitekim, üçüncü gece de tekrar yükselerek, gene aynı yere geldi. Olay karşısında çaresiz kalan caminin imamı ve çevre sakinleri bu işin içinde bir keramet olduğunu anlayarak, yapacakları bir şeyin olmadığını ve tabutun, caminin kubbesinin kenarında kalmasının uygun olacağını anladılar. İşte o gün bugündür, caminin tepesinde bir tabut ve yerde de boş bir mezar duruyor.

Kâtip Sinan'ı rüyasında gördü

Kâtip Sinan'ın bu olağanüstü tabutuyla mezarından çıkarak caminin tepesine yükselmesi ve kenarında durması olayı bununla bitmiyor. Yetkililer, caminin tamiri için bundan 30 yıl önce bir marangoz ile anlaştılar. Her konuda anlaşılmasına rağmen, marangoz tam işe başlayacağı sırada caminin imamına bir meseleden ötürü kızarak işi yarım bırakıp gitti. Marangoz, akşam rüyasında Kâtip Sinan'ı gördü. Kâtip Sinan, işini yarım bırakıp gitmesinin doğru olmadığını söyleyerek marangozu uyardı. Marangoz ertesi gün uyandığında ilk iş olarak imama gitti. Özür dileyerek yarım bıraktığı işini tamamladı.

Tabut yerine konulsa...

500 yıldır caminin üzerinde gizemli bir şekilde duran, zaman ve mekâna meydan okuyan bu sanduka, acaba şimdi bulunduğu caminin tepesinden yere indirilip, boş mezarına konulsa, tekrar gizemli bir güçle, bilinmeyen bir şekilde yükselip, kubbedeki yerini alır mıydı?

Tabutun içi boş çıktı

1856 yılının bir Kasım sabahı, Kop şehrindeki cezaevinin bir hücresinde, idama mahkûm edilen **John Gebhard**'a son sözleri sorulduğunda, şunları söylemekteydi: *"Muhterem peder, boşuna vaktinizi harcamayın. Vücudumu yok edebilirsiniz, ama ruhumu asla... Üstelik siz vücudumu bile mezarda tutamayacaksınız. Beni iyi dinleyin. Beni hiçbir mezar, hiçbir tabut hapsedemeyecektir. Çünkü suçsuz ölüyorum."*

İdamdan sonra hapishanenin müdürü cenazenin, hapishanenin arka tarafındaki mezarlığa gömülüşüne nezaret edip, başına da iki nöbetçi dikti. Çünkü cesedin, onun sağlığındaki arkadaşları tarafından çalınacağından korkmaktaydı. Daha sonra asıl katil bulunduğunda, John Gebhard'ın suçsuzluğu anlaşıldı ve dini bir törenle yeniden gömülmek için mezarı herkesin huzurunda açıldı.

Tabut yukarı çekildi ve çivileri sökülerek kapağı kaldırıldığında, içinin boş olduğu görüldü. Çevredeki mezarlar da arandığı halde, ceset yoktu. Bundan yüz yıl sonra 1956 yılında Kop şehrindeki gençler, Pearl dağlarında yaptıkları bir piknik sırasında ilginç bir mezar taşı buldular. Bu mezar taşı halen Pearl müzesindedir ve üzerinde şunlar yazmakta-

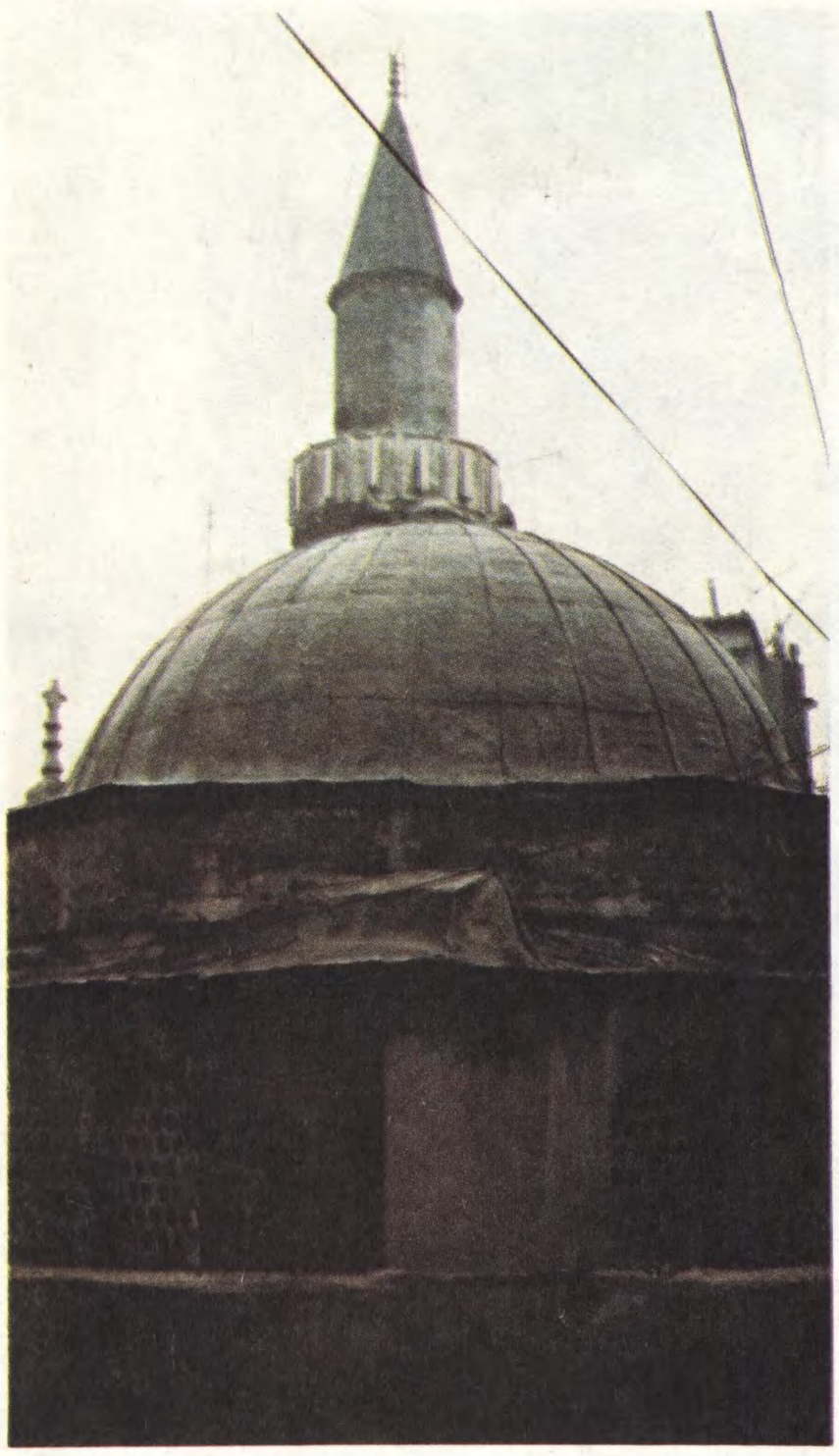

Kâtip Sinan Paşa'nın yükselen tabutu yüzyıllardan beri caminin kubbesinin kenarında duruyor (solda üstte). 1496'dan beri gizemini koruyan Kâtip Sinan Paşa Camii'nin kapısı (solda altta).

dır: *"John Gebhard'ın hatırasına. Tanrı ile beraber olana ne mutlu."*

Tabutu ile memleketine döndü

Kanada kıyıları yakınlarındaki Prens Edward Adası'nda doğan **Charles Coghlan**, ailesi tarafından öğrenim için gönderildiği İngiltere'de tiyatro oyuncusu oldu. Ancak, ailesi onu evlatlıktan reddetti. İngiltere'de bir turne sırasında falına bakan bir falcı kadın, onun, Amerika'nın güneyinde öleceğini ve ancak doğduğu adaya gittikten sonra huzura kavuşabileceğini söyledi. 1898 yılında Texas'ta bir turne sırasında ölen Coghlan, orada deniz kıyısındaki küçük bir mezarlığa gömüldü.

İki yıl sonra büyük bir fırtına, şehri ve mezarlığı altüst etti. Ailesi Coghlan'ın tabutunu bulana ödül vaat etti fakat kimse tabutu bulamadı. Bu fırtınadan 10 yıl sonra, Prens Edward Adası'nda balıkçılar, istiridyelerle kaplı bir sandık buldular. Sandık, aslında bir tabuttu ve içinde ise Coghlan'ın kalıntıları vardı. Tabutun üzerindeki gümüş levhacıkta ise adı yazılıydı. Böylece Coghlan, yetmiş yıldan önce doğduğu yerin yakınlarına gömüldü.

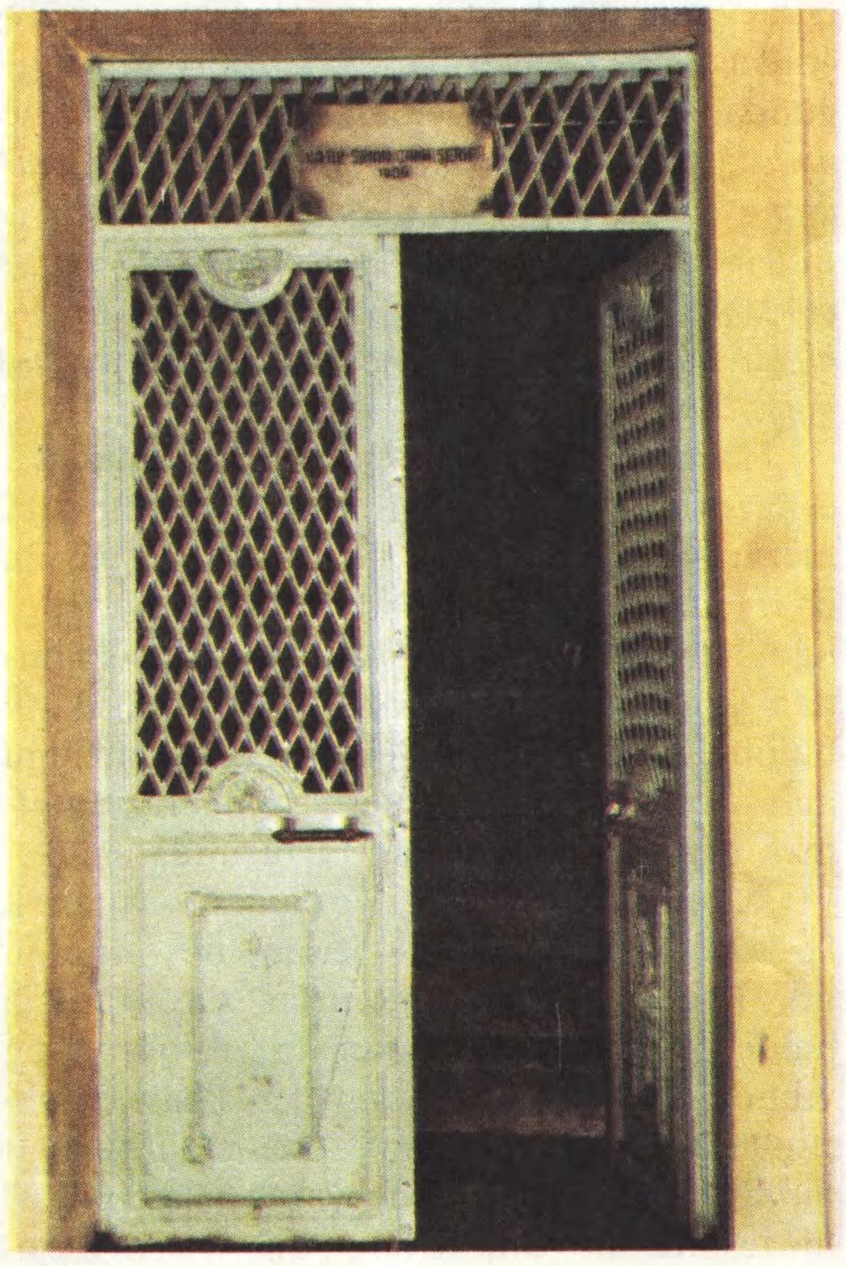

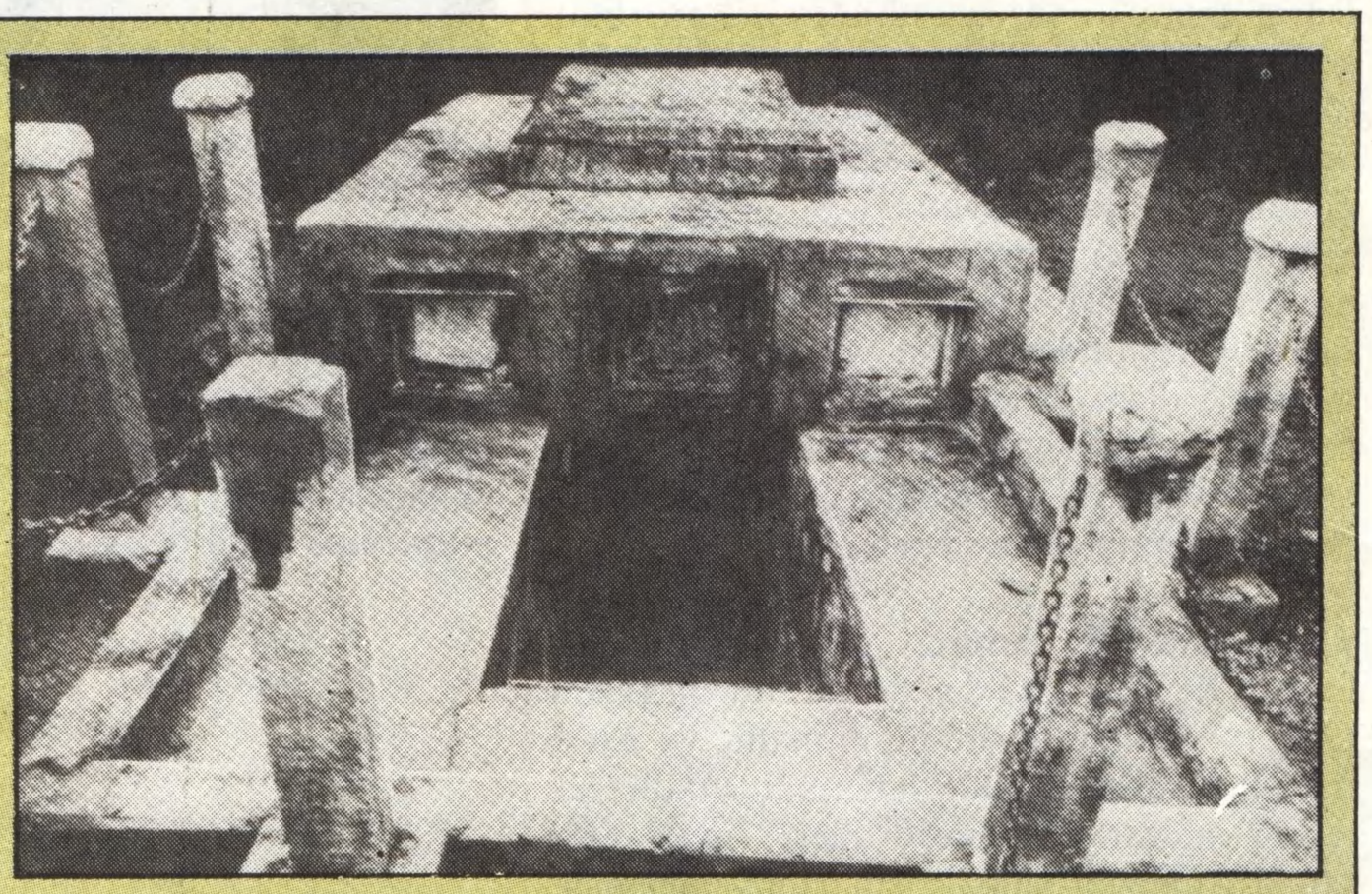

Hareket eden tabutlar

18. yüzyılda Antiller'de Barbados'da çiftçi bir aile olan **Walrond**'lar Christ Kilisesi'nde bir taş mezar yaptılar. Mermer kapıları olan bu mezar bir kale gibiydi.

1807'de bir aile üyesi olan Bayan **Thomasina Goddard** bu mezara gömüldü. 1808 ve 1812'de, mezarın onarımını yaptıran **Chase** ailesi, iki kızlarını da aynı yere gömdüler.

1812'de mezar, baba **Thomas Chase**'in gömülmesi için tekrar açıldı. Mezara girildiğinde, kızların tabutlarının üst tarafta durduğu görüldü. Herhangi bir tahribat yoktu.

Gelecek cenaze töreninin vakti geldiği zaman, sekiz hafta geçmişti. Esrarengiz mezar tekrar açıldı. Törende kalabalık bir grup vardı. Bu defa da, hayal kırıklığına uğranılmadı. Dört Chase tabutunun hepsi karmakarışık, düzensiz bir haldeydi.

Barbados Valisi Lord **Combermere** olayla ilgilendi. Kapının çevresini kütüklerle örttürdü. Sonraki yıllarda, mezardan sesler geldiği söyleniyordu. Bunun üzerine, vali yeniden düzenleme yaptırdı.

Olay açıklanamadı.

Uzayda çarpılan astronotlar

Ay'a ilk ayak basan insan olan Neil Armstrong, akli dengesizliğinden, NASA'dan uzaklaştırıldı. Bir başka astronot Edgar Mitchell akıl hastanesine kapatıldı. Birçok astronot, çeşitli sinirsel rahatsızlıklar geçiriyorlar. Uzayadamlarının yaşam dengeleri neden bozuluyor? Özel olarak eğitilmiş bu üstün insanları, hangi güç etkiliyor? Arkadaşımız Ata Nirun, konuyu inceledi.

UZAYI FETHETMEK, insanlığın en büyük rüyasıydı. 1960'lı yıllardan sonra, insanoğlu bu rüyasını gerçekleştirmenin yolunda. Yalnız ortada garip bir durum var. Bu başarıyı sağlayan, uzaya çıkan, Ay'a ayak basan tüm astronotların adları kısa bir süre sonra duyulmaz oluyor.

Tecrübeli astronotlardan yararlanılamıyor

Mercury, Gemini ve Apollo uçuşlarında görev alan astronotlardan gelecekte de yararlanılması düşünülüyordu. Columbia ve Challanger uzay mekiği projelerinde, eski astronotların yerine yenileri kullanıldı. Aslında, mekik projesinin amacı, normal insanların da uzaya çıkabileceklerinin ispatlanmasıydı.

Çünkü uzay mekikleri, belli bir yüksekliğe çıkan, uzayın derinliğine yönelmeyen araçlardır. Bir sonraki aşama olan, "Shuttle" uzay projesi ise, deneyimli uzayadamlarına göredir. Shuttle projesi, insanın uzayda bir yerleşim merkezi kurmasına yöneliktir. Öyleyse, deneyimli uzayadamları kullanılmalıdır. Yazık ki, bu düşünce gerçekleştirilemiyor. Çünkü, uzaya daha önce çıkmış olan astronotlardan bir türlü yararlanılamıyor.

Birbirine benziyorlar

Bugüne kadar 26 erkek ve kadın, uzay uçuşları için seçildiler. Bu insanlar, Shuttle projesinde pilot ve bilim adamı olarak yer alacaklar. Ayrıca 50 kişilik bir ek liste, hazır bekletiliyor.

Bu listelerin içinde, deneyimli hiçbir astronotun adı görülmüyor. Dünün **Armstrong, Aldrin, Collins, Anders, Worden, Carpanter, Grissom** ve **Cunningham** gibi ünlü astronotları bu listeye giremiyorlar.

Onların alınyazılarını birdenbire değiştiren, uzaydır. Aniden büyük üne kavuşan bu insanların tümü birbirlerine benziyorlar. Çoğu yüksek rütbeli kara, deniz ve hava subaylarıdır. Meslekleri aynıdır, hepsinin yaşları kırk civarındadır. Hepsi evli ve çocuk babasıdır. Tüm bu özellikler, akıllı, düzenli, tedbirli ve sosyal yaşam ortamına uygun bir insan tipini gösterir.

En güç anlarda, kuvvetliydiler

Tüm bu astronotlar, uçuş hazırlığı süresince, en zor koşullar altında, yaşam savaşı vererek örnek bir biçimde davrandılar. Uçuş sırasında hiçbiri sarsılmadı. Başarısızlığın en güç saatlerini yaşayan ve çok zor koşullara rağmen dünyaya dönmeyi başarabilen Apollo 13 astronotları bile mükemmel davrandılar.

İnsanın yaşayabileceği en zor koşullar altında, olağanüstü davranan astronotlara sonra ne oldu? Dünyaya tekrar ayak bastıktan sonra, yaşadıkları gerilimin faturasını ödüyor gibiler. Yıllarca süren uçuş eğitimleri ve sonunda beklenen anın gelip çatması kolay katlanılabilecek bir olay değildir. Bu konuda yapılan araştırmalar gösteriyor ki, onların uzayda yaşadıkları başka sorunlar da var.

Ezan sesi ve Armstrong

Neil Armstrong, Eylül 1969'da Ay'a ilk kez ayak basan insan oldu. Sonra ne oldu? Dönüşün ardından gelen parlak günlerden sonra, Armstrong, tuhaf davranışları yüzünden NASA'dan çıkarıldı. Bir üniversitede görev aldı ama paranoik davrandığı gerekçesiyle buradan da ayrılmak zorunda kaldı. Eşini terk etti. Yapayalnız bir yaşamı seçti. Kimseyle görüşmek istemiyordu.

Bu arada, Mısır'a bir yolculuk yaptı. Kahire'de ilk defa ezan sesi duyduğu anda, bir şoka girdiği anlatılıyor. Şoktan sonra Armstrong şöyle diyor: *"Ben bu sesi, Ay'da da duydum."* Bundan sonra Armstrong'un Müslüman olduğu söyleniyor. Şu anda insanlardan uzak, kendine dönük bir tarzda yaşayan bu en ünlü astronot, televizyon reklamlarından kazandığı parayla geçinmeye çalışıyor.

Kendini sekse verdi

Edwin Aldrin, Armstrong'tan sonra Ay'a ayak basan ikinci astronottur. Dönüşten kısa bir süre sonra, çok ağır bir sinir krizi geçirdi. Uzun bir dönem, St. Anthony akıl hastanesinde tedavi gördü. Biraz iyileşip çıktıktan sonra, ilk olarak karısını boşadı. Ondan sonra, önüne gelen kadınla ilişki kurmaya başladı. Aklı, fikri seksteydi. Şu anda bir uzay malzeme şirketinin kadrosunda danışman olarak gösterilerek, kendisine bir ücret ödeniyor. Bu arada, sürekli olarak psikiyatrların denetimi altında tutuluyor.

Ruhçuluğa merak sardı

Eğitim ve zekâ düzeyi en üst düzeyde olarak bilinen **Edgar Mitchell,** uzaydan döndükten sonra bambaşka bir insan olmuştu. O da önce karısını boşadı. Uzayda Allah'ın varlığını duyduğunu söylüyordu. Kendini büyücülüğe ve ruhçuluğa adadı. Şimdi telepatiyle hastaları iyi etmeye çalışırken, beyin gücüyle çelik eşyaları parçalamaya çalışıyor.

Allah'la karşılaşma

Allah'la karşılaştığını söyleyen bir diğer astronot, **James Irwin.** Uzayda Allah'la karşılaştığını ve karşılaştıkları bilimsel güçlükleri Allah'ın çözdüğünü söylüyor. Ay taşlarını da, O'ndan almış. NASA'dan ayrılan Irwin, şimdi dinsel bir örgütü yönetiyor.

NASA düşmanı oldu

Apollo 7'nin ilk uçuşunun astronotu olan **Walter Cunningham,** Ay'dan döndükten sonra, bir kitap yazdı. İçinde yer yer çelişkiler ve dengesizlikler görülen bu kitapta, Cunningham sürekli NASA'yı suçluyordu. Apollo kabinindeki yangında ölen üç astronotun ölümünü NASA'nın bürokrasisine bağlıyordu. Bu suçlamalara rağmen, Cunningham, kitabında astronotların kişisel değişimlerini de inceledi.

Astronotluk çok yorucu, zor bir iştir. Ama, Cunningham'a göre her insanda değ-

şim duygusu vardır. Kişi önemli değildir. Astronot, bütün bir görevin, makineleşmiş bir parçasıdır. Apollo projesi bittiği için, bu seçkin insanlar topluluğu dağılmıştır. İşte o zaman, bu insanların yaraları ortaya çıktı. Onlar sanki özel ve ortak bir korkuyla hırpalanmış bir komando ekibiydiler.

Ay'a inenler hastalanıyor

Aynı Ay uçuşuna katılanlar acaba neden farklı tepkiler gösteriyorlar? Ay'ın çevresinde dönen ana geminin içinde kalan astronotlarda, bu tür değişimler görülmüyor. Onlar, yaşamlarını ve görevlerini aynen sürdürebiliyorlar. Bu özellik, tüm Apollo pilotlarında görülmüştür.

Ay'a inen ve Ay'da yürüyen astronotlar, oradan hasta olarak dönmüşlerdir. Dünyaya döner dönmez, kısa bir süre içinde, raydan çıkmışlardır. İçlerinde ailelerine en bağlı olanları bile, özgürlüklerini aramaya başladılar. Kendi aralarında çok sıkı dostluk bağları olmasına rağmen, artık birbirlerini görmek bile istemiyorlar.

Sanki, onların temel niteliklerini oluşturan sağlam ve güçlü karakterleri, Ay'ın üzerinde dağılmış gibidir ya da güçlü yanlarını Ay'da bırakıp geldiler.

Korku kurbanları

Psikologlar, Ay kurbanlarını çözümlemeye çalışıyorlar. Onları altüst eden etkinin, özel bir korkunun sarsıntısından doğduğunu belirtiyorlar. Yaşadığı gezegeni aniden, uzayda yüzen bir gökcismi olarak görmek, astronotlarda bir şoka neden olmuş olabilir. Daha da beteri var. Astronot, kendini güvencede hissettiği gezegenin alanının dışında buluyor. Olayı yöneten mekanizmanın, kendisini, yörüngede bekleyen uzaygemisine gönderip, gönderemeyeceğini bilemiyor. Sanki tüm bilgisi, yeteneği ve geleceği artık kendi ellerinde değil, başkalarının ellerindedir. Bu da muazzam bir korku doğuruyor. Bu korku en yüksek düzeye çıkıyor. Sonuçta astronotlar, bu korkudan asla kurtulamıyorlar.

Bu şoku yaşamamak için

Psikologların bu konudaki görüşü ilginç. Tüm eğitimlere rağmen astronotların ruh dünyalarının güvenceye alınamadığı gerçeği ortaya çıkıyor. Bu nedenle, dünyaya döner dönmez, daha önceleri hiç akıllarına gelmeyen ruhsal ve manevi dünyaya yönelmeye kalkıyorlar. Ama böyle bir geçiş, son derece mekanik bir yaşam sonrası için çok hızlı oluyor. Sonuçta ortaya, maddi ve manevi dünyanın karışımından doğan ani bir şok ve çelişkiler yığını çıkıyor. Bu da, onları hasta etmeye yetiyor.

Belki de, geleceğin astronotlarına manevi güç verecek moral eğitimlerin yaptırılması yararlı olacaktır. Bilimle, ruhsal bilgi gücünün bileşimi, onlara bu şoku yaşatmayacaktır.

İnsanoğlunun uzayda faaliyet yapabilmesi için çok uzun bir eğitimden geçmesi gerekiyor. İşte bunlardan biri, Astronot Joseph Kerwin, NASA'da yerçekimini sıfıra indirme çalışması yapıyor (üstte). Astronot John Young da Gemini kapsülü içinde uzaya hayret, merak ve şaşkınlıkla bakıyor (sağda).

Kutsal ışıklar

İngiltere'nin Galler yöresinde zaman zaman gökte, bir yıldızdan çok daha parlak ve iri, aynı zamanda esrarengiz ışıklar ortaya çıkıyor. Bunların dinsel bir mesaj taşıdığı öne sürülüyor.

İNGİLTERE'NİN GALLER bölgesinde şimdiye kadar pek çok şaşırtıcı doğal olay görüldü. Bunların en ilginci ise, gizemli Egryn ışıklarıydı. Oysa bugün pek az kişi bu ışıklar hakkında bir bilgiye sahiptir. Paranormal olaylara ilgi duyanların bile bu ilginç olaydan haberi yok. Yine pek az kişi Bayan **Mary Jones**'u tanıyor. Kadın vaiz Jones, gaipten haber veriyordu ve bu gizemli ışıkların görünürdeki esin kaynağı da oydu. Ne oldukları tam olarak açıklanamayan bu ışıkların görülmesi, 1905 sıralarına rastlar. O sıralarda genç bir Evangelist olan **Evan Roberts,** Galler' de Metodist mezhebinin yeniden etkinlik kazanması için çalışıyordu.

Gizemli ışıkların ardındaki kadın, Mary Jones (üstte).

Pensarn'daki olayın temsili bir resmi. Bayan Jones yakında vaaz verirken, bir tren makinisti garip bir ışık gördü. Işık, 10 ayrı yöne dağılıyordu (sağda).

Mezhep hareketleri yoğun

Araştırmacılara göre Galler bölgesi aslında bu tür olaylara pek yabancı sayılmaz. Burada sık sık mezhep hareketleri görülüyor. Bu hareketlere katılanlar, geçici bile olsa, hayat tarzlarını katı bir biçimde değiştirmeyi amaçlıyorlar. Son mezhep hareketi 1904 yılı Eylül ayında başladı.

Melekleri ve Hz. İsa'yı görmüş

Evan Roberts, kişisel "tanıklığı"na kanıt olarak birtakım garip ifadeler kullanıyordu. Melekleri, hatta **Hz. İsa**'nın kendisini gördüğünü iddia ediyordu. Oysa Metodist mezhebi bu tür sözlere itibar eden bir mezhep değildi. Metodist mezhebindekiler mistiklikle ilgilenmiyorlardı.

Bu iddialar Roberts'ın şiddetli eleştirilere uğramasına yol açtı. 1905 dini hareketini pek az kimsenin hatırlamasının nedeni, buna bağ-

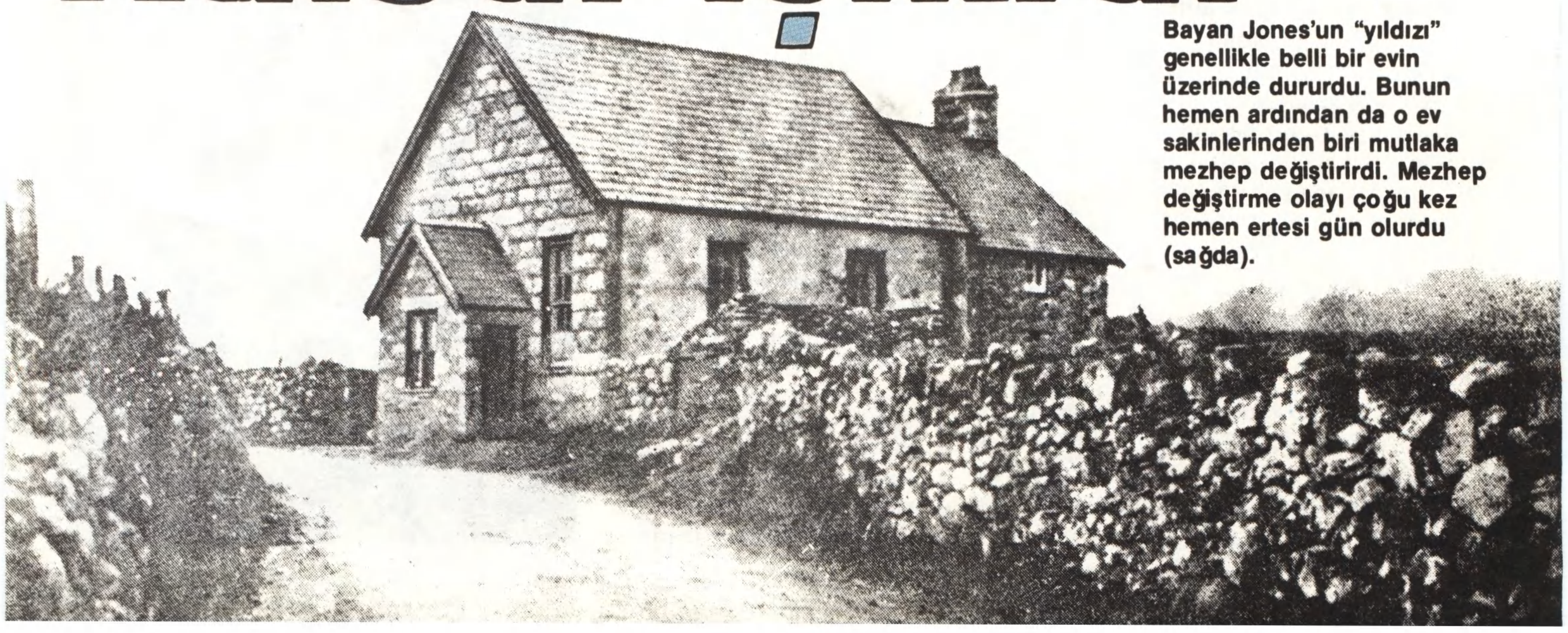

Egryn'deki küçük, mütevazı kilisenin 1905 yılındaki hali. Denizden gelip kiliseyi bir ışık seline boğan "yıldız"a birçok kişi tanık oldu (altta).

Bayan Jones'un "yıldızı" genellikle belli bir evin üzerinde dururdu. Bunun hemen ardından da o ev sakinlerinden biri mutlaka mezhep değiştirirdi. Mezhep değiştirme olayı çoğu kez hemen ertesi gün olurdu (sağda).

lanabilir. Öte yandan, bazı Katolik merkezlerinde kutsal varlıkların insanlara göründüğüne de inanılıyor. Örneğin, Fransa'daki Lourdes ya da Portekiz'deki Fatima gibi. Oysa, Merionetshire'ın iyi Metodistleri, haçlardan da, tapınaklardan da hoşlanmazlardı.

Yine de, Evan Roberts'ın serüvenleri bu dönemin en olağandışı olayları değildi. Gerçek mucizeleri, 35 yaşındaki bir çiftçi eşi olan Bayan Mary Jones'un yarattığı kaydediliyor. Jones, Merionetshire'da, Barmouth ile Harlech arasındaki bir köyde yaşıyordu. Egryn isimli bu küçük köy, şimdi Gwynedd adını taşıyor.

"Seçilmiş" biri mi?

Evan Roberts'ın öne sürdüğü türden "görüntüler", çoğu kez kişiseldir. Bunları yalnızca bir kişi yaşar. Onun için de, gerçekten olup olmadıklarını kanıtlamak çok zordur. Mary Jones ise daha da fazlasını yaptı. Esin kaynağı olduğu doğal olayları, başkalarının da görmesini sağladı. Birtakım görüntülere tanık oldu. Çevresini hareket eden ışıklar sardı.

Ayrıca, "cismiyle görünen Mesih"ten mesajlar aldığını da öne sürdü. Vaiz Jones'un kesinlikle inandığı bir şey vardı. Merionetshire'da dini hareketi yaymak için "seçildiğine", inanıyordu. Bu deneyimler üzerine, köyündeki kilisede bir ayin düzenledi. Kısa süre sonra, başkaları da ışıklar ve çeşitli görüntülere tanık olmaya başladı. Onlar da mezhep değiştirdiler.

Basın çok ilgileniyor

Bu konuda birbirinden bağımsız birçok haber yayımlandı. İlk haber, 13 Ocak 1905 tarihli **Cambrian News**'da yer aldı. Haberde, Jones'un mezhep değiştirtmedeki başarısından söz ediliyordu. Ayrıca, ışıkları başkalarının gördüğü de belirtildi. Oysa kısa bir süre öncesine kadar bu ışıklar Jones'un esin verici düşüncelerinden biri olarak kabul ediliyordu:

"Geçen hafta Bayan Jones, Pensarn'da bir toplantıya katıldı. Bu toplantıda yüzlerce kişi hazır bulundu. Küçük kilise, tren yolundan da görülebiliyor. O sırada oradan geçen bir trenin makinisti, garip ışıklara tanık oldu. Gökyüzünde on değişik yönden geliyor ve muazzam bir gürlemeyle birleşiyorlardı. Makinist, olayı anlatırken bir daha asla böyle bir şey görmek istemem, dedi. Olaya makinistin yardımcısı da tanık oldu."

Gazeteciler akın ediyor

Bayan Jones ve ışıkları, Cambria kıyısı boyunca, herkesçe biliniyordu. Ayrı ayrı tanıkların ortaya çıkması, birçok gazeteciyi Islawfford çiftliğine çekti. Bunların çoğu saygın gazetelerin muhabirleriydi. Gazeteciler Tal-y-bont istasyonu ile deniz arasında kalan çiftliğe akın ettiler. Buraya gelir gelmez de, hemen araştırmalara başladılar. Amaçları, görünürde basit bir köylü kadın olan Jones'un sırrını çözmekti. Caernarvon'lu bir gaze-

teci olan **Beriah Evans**'ın **Manchester Guardian** ve **Barmouth Advertiser**'da yayımlanan haberi şöyleydi.

Dev bir ışık yayı

"İlk gecenin en önemli olayı, Bayan Jones'un 'Yıldızının' ve 'Işıklarının' ilk kez görünmesiydi. Önce ortaya, Aurora Borealis'e (kuzey yarıkürede geceleri gökyüzünde görülen renkli ışıklar) benzeyen ışıklı bir yay çıktı. Bu yay, yıldızı müjdeliyordu. Işıklı yayın bir ucu denizde, bir ucu 1,5 km uzaktaki bir tepenin üzerindeydi. Küçük kiliseyi yumuşak bir ışık seli ile yıkıyordu. Az sonra yıldız doğdu. Işığı tam kilisenin üzerine vuruyordu."

"Işıklar bilinçli davranıyor"

Aynı yazılarda Evans, bu yıldızın ya da ışıkların garip bir özelliğinden de söz etti. Gazeteciye göre bunlar sanki bir zekâya sahiptiler.

Yıldız belirli evlerin üzerinde duruyor gibiydi. Bu evlerin çatıları, koyu karanlığın içinde pırıl pırıl bir rölyef çiziyordu. Egryn bölgesinde ne zaman böyle bir olay görülse, o evlerdeki bir ya da birkaç kişi mezhep değiştirir. Hemen bir sonraki toplantıya katılırlar. Yıldız, Jones'un ayin yaptığı kilisenin çatısını büyük bir sükûnetle aydınlatır. Toplantının ruhsal niteliği, büsbütün belirginlik kazanır.

Bayan Jones'un bir Evangelist olarak geçirdiği ilk geceki garip olayları anlatan temsili resim. Jones, Egryn kilisesinde vaaz veriyordu. Derken, kutup ışıklarına benzeyen ışıklı bir yay ortaya çıktı. Yayın bir ucu denizde, diğer ucu 1.5 km uzaktaki tepedeydi. Kısa süre sonra yayın içinde bir "yıldız" ortaya çıktı ve kiliseyi, yumuşak bir ışıkla aydınlattı (üstte).

Gazeteciler çok yoğun parlaklıkta bir "yıldız"a tanık oldular. Yıldız, yakındaki bir demiryolunun üzerinde parıldadı. Bu yıldızın ortaya çıkmasına Bayan Jones'un varlığının yol açtığı öne sürüldü (üstte sağda).

Egryn bölgesinin bir haritası. Bayan Jones, 1905 yılında çok başarılı bir vaizken burada yaşıyordu (sağda).

Din adamları da doğruluyor

Dini bir yayın olan **British Weekly**'nin yazarlarından Rahip **Elvet Lewis** de benzer bir olaydan söz ediyor. Lewis'e göre, mezhep değiştirmesi beklenenlerin evlerinin üstünde de benzer ışıklar görüldü. Peder, Barmouth' daki Wesleyli bir papazın da bunları doğrulayacağını yazıyor. Onun için de, herkesin bu haberleri ciddiye almasını istiyordu.

"Daha ışık gelmedi"

Gelen gazetecilerden çoğu bu gizemli ışıklara tanık oldu. Sonra da saygın tanıkların adlarını ve adreslerini yayımladılar. O yöreden olan Beriah Evans, bu konuda basılan ilk haberin sahibiydi. 9 Şubat 1905 tarihli **Daily** News'daki haber şöyleydi:

"Çay içtikten sonra 3 kilometre yürüyerek kiliseye vardık. Yanımda Harlech'ten Rahip **Llewelyn Morgan,** *Dyffryn'den de Rahip* **Roger Williams** *ve biri daha vardı. Bayan Jones yolculuk için giyinmiş olarak içeri girdi. Dışarı çıktı ve az sonra geri döndü. Bize, 'Henüz başlayamayız, Işık gelmedi' dedi. Beş dakika sonra yine dışarı çıktı. Hemen dönüp haber verdi: 'Artık gidebiliriz, ışık geldi.' dedi."*

"Çok parlak bir yıldız gibi"

"Grubumuzun tek inanmayan üyesi, bunu

duyunca ürperdi. Tam Cambria demiryolu geçidini aşmıştık ki, Bayan Jones dikkatimizi gökyüzünün güneyindeki bir noktaya çekti. O konuşurken, bizimle tepeler arasında, yaklaşık 3 km uzaktaki bir noktada inanılmaz bir olay oldu. Olağanüstü parlaklıkta bir yıldız ortaya çıktı. Eşsiz parlaklıkta beyaz bir ışık veriyordu. Çevresinde ise, bir elmastan yayılan renkli ışık parçacıkları gibi, pırıl pırıl yıldızcıklar vardı."

Tren değil

"Kuşkucu üye, 'Sakın trenin ışığı olmasın' diye sordu. Bayan Jones, 'Hayır çok yüksekte, tren ışığı olamaz' dedi. Sanki onu doğrular gibi, yıldız, dağlara doğru ani bir sıçrama yaptı. Hemen hemen aynı anda da, eski yerine döndü. Büyük bir hızla tam üstümüze doğru gelmeye başladı. Bunun ardından aşina bir gürültü duyduk: Barmouth yönünden gelen tren yaklaşıyordu. İnançsız dostumuz, ani bir ferahlamayla, 'Tren olduğunu anlamıştım' şeklinde konuştu. Ne boş bir umut! Bayan Jones kendinden emin bir şekilde, 'Hayır, trenin ışığını az sonra göreceğiz' dedi."

İkinci bir ışık

"Derken, yıldızın biraz aşağısında, ilkinden tümüyle farklı ikinci bir ışık göründü. İkisi de, açıkça üstümüze doğru geliyordu. Tren yaklaştıkça, 'yıldız' kayboldu. Tren ise, büyük bir hızla ve gürültüyle yanımızdan geçti. Ama kuşkucu dostumuz sevinçle 'Yıldız da yok oldu' dedi. Fakat az sonra yıldız biraz daha yakınımızda ve daha büyük bir parlaklıkla yine ortaya çıktı. Daha parlak olabilmesi mümkünse, tabii. Ve sonra da yeniden gözden kayboldu."

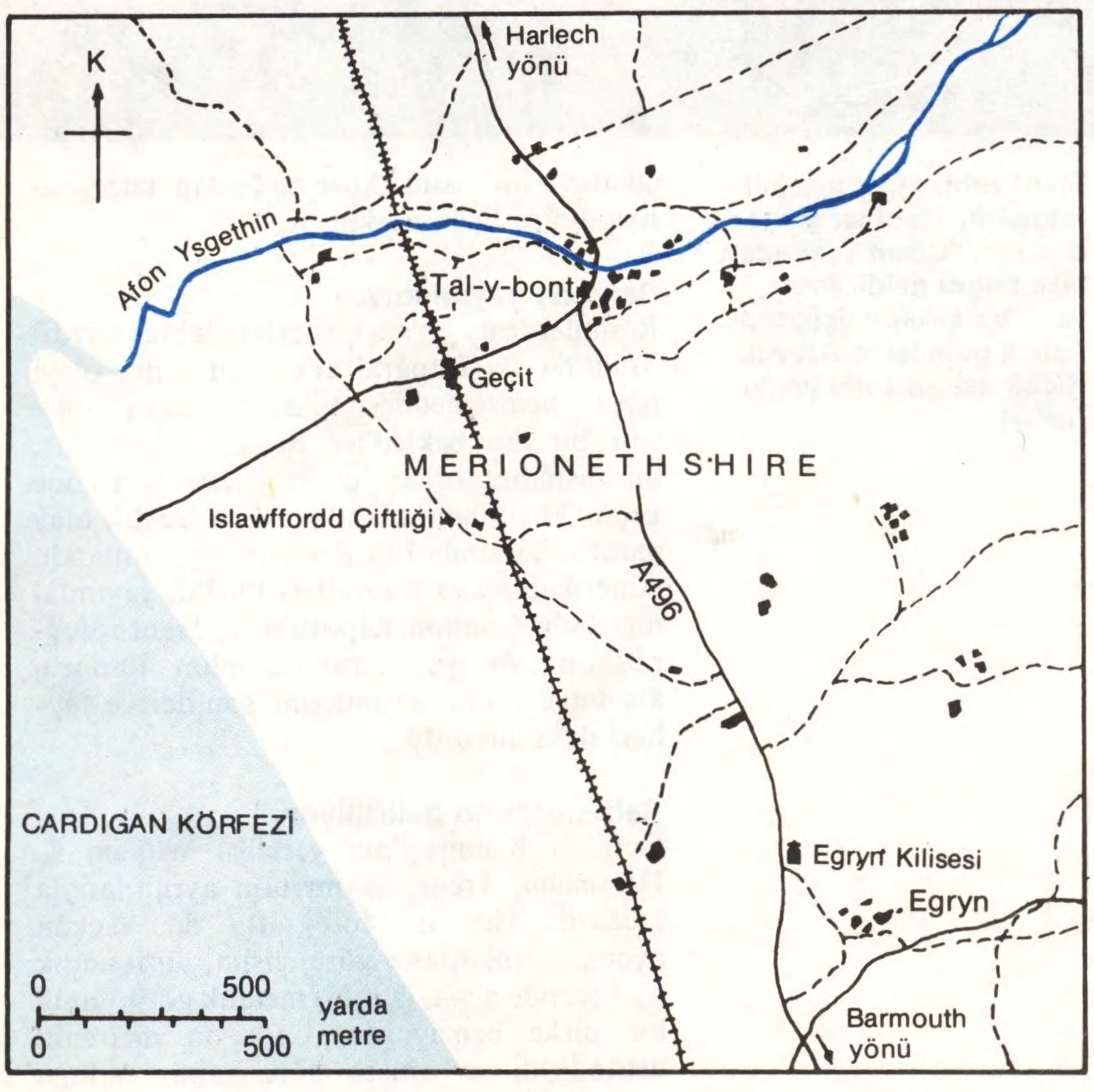

"Çalılar pırıl pırıldı"

"Bayan Jones, 'Bekleyin' dedi. Aniden, tepelerin çok üzerinde başka bir ışık görüldü. Bu ışık, yıldızın bir dakika önce olduğu yerden 3 kilometre kadar uzaklıktaydı. Çalılar sanki güneş varmış gibi pırıl pırıl parlıyordu. Işık yine kayboldu ve yaklaşık 1,5 km kuzeyde yeniden ortaya çıktı. Anlaşılan, vadinin çevresinde dönüyordu. Üstelik de bizim gittiğimiz yönde gidiyordu."

Mary Jones'u saran garip olaylar neydi? Sayfa 701'de.

Bilgisayar da onayladı

Uçandaire fotoğraflarının bilgisayar testinden geçmesini daha önce işledik (Bkz. sayfa 610). Aşağıdaki yazıda 2 uçandaire fotoğrafının bu testten geçirilişi ele alınıyor.

Amerika'da Oregon'da Trent ailesinin çiftliğinin üzerinde, sessizce akıp giden uçandaire. Bu fotoğraf, bilinen uçandaire fotoğraflarının en ünlülerinden (üstte).

BİLGİSAYAR ANALİZLERİ sonucunda, en iyi bilinen iki uçandaire fotoğrafının gerçekliği doğrulanıyor. Bu konuda, yapılan çalışmalar da açıklandı. Elde edilen sonuçlar, Amerikan hükümetinin yıllardan beri aleyhte yaptığı açıklamalar ile büyük bir çelişki yarattı.

Bilgisayar, ilk kez iki ilginç uçandaire fotoğrafının analizi için kullanıldı. Fotoğraflar, bir karı-kocadan alındı. Amerika'da Oregon'da, Mc. Minville yakınlarında yaşayan Bay ve Bayan **Trent,** bu fotoğrafları çekmişlerdi (Bkz. sayfa 88). Bilgisayar çalışmaları, Colorado Üniversitesi Condon Komitesi tarafından yaptırıldı. Fotoğraflar alışılmışın dışındaydı. Görülen cisim, bilinen doğal veya yapay hiçbir cisme benzemiyordu.

Fotoğrafını çekiyorlar

Trent'lerin anlattıklarına göre, garip cisimler 11 Mayıs 1950 akşamı ortaya çıktılar. Aile küçük bir çiftlikte yaşıyordu. O sırada, Bayan Trent hayvanlara yem veriyordu. Cismi görünce, kocasını çağırdı. Fotoğraf makinelerini aldılar. İki fotoğraf çektiler. Hiçbir ses

Trent'lerin, diğer gizemli fotoğrafı. Trent'ler şöyle diyorlar: "Cisim yukarıdan bize doğru geldi. Biraz yatık bir şekilde uçuyordu. Parlak gümüşi renkteydi. Hiçbir ses ve koku yoktu" (üstte).

çıkarmayan cisim, kuzeydoğudan kuzeybatıya doğru hızla uzaklaştı.

Basında yayınlanıyor

Resimlerde uydurma bir şeyler olabilir miydi? Trent'ler iki fotoğraf çektikten sonra olayı fazla önemsemediler. Filmi banyo ettirmek için, bir süre beklediler. Basılan fotoğraflar, bir rastlantı sonucu bölge gazetesinin eline geçti. Yayımlandıktan sonra da büyük olay yarattı. Sonunda **Life** dergisinde yayımlandı. Amerikan Hava Kuvvetleri 1967'de yayımladığı ünlü Condon Raporu'nda, Trent fotoğraflarına da yer verdi. Condon Raporu, alışılmadık uzay cisimlerine son derece şüpheci davranıyordu.

Sahte olduğu belirtiliyor

Condon Komitesi'nin yetkilisi **William K. Hartmann,** Trent olayını tüm ayrıntılarıyla inceledi. Her iki fotoğrafta da, mekân aynıydı. Anlatılana göre, cisim, alışılmadık bir biçimde uçan, gümüşi metalik görünümlü bir diske benziyordu. Çapı on metrenin üstündeydi ve onlara göre yapay olduğu

kesinlikle belliydi. Tanıklara göre ise bir hile yoktu. Ama bu nokta, Condon ekibi tarafından kesinlikle göz önüne alınmadı.

Bilgisayar inceliyor

Bu fotoğraflarla ilgili, büyük tartışmalar oldu. Birçok uçandaire fotoğraflarında olduğu gibi araştırmalar yapıldı. Bilgisayarla yapılan araştırmalar, Trent fotoğraflarıyla ilgili farklı sonuçlar meydana getirdi. Bilgisayar ile, insan gözünün görebileceğinin ötesinden, hatta bir mikroskoptan daha iyi sonuçlar elde edilebiliyordu.

Son derece karmaşık olan bilgisayar kullanım tekniklerinin, fotoğraf analizlerinde nasıl kullanıldığına yer verilmişti (Bkz. sayfa 610). Bir televizyon kamerası resme bakıyor, sonra fotoğrafı çeyrek milyon üniteye ya da hücreye bölüyor. Her ünitenin ışık durumları, bilgisayarın belleğine geçiyor. Bu üniteler, ayrıca bilgisayar tarafından numaralanıyor.

Bu aşamadan sonra, bilgisayar, belleğindeki sayısız şekli oluşturarak milyonlarca yeni görünümler yaratıyor. Bu yeni görünümleri ekrana yansıtmaya başlıyor. Böylece, her yeni fotoğraf, özgün fotoğrafla ilgili bilgiler veriyor. Bir başka anlatımla, fotoğraftaki tüm ayrıntıların, uyum veya uyumsuzlukları ortaya çıkıyor.

Laboratuvarda renkler inceleniyor

Bir uçandaire inceleme laboratuvarı olan Uçandaire Gözlem Merkezi (UGM), Trent fotoğraflarını araştırdı. Fotoğraflardaki renk ayrıntıları incelendi. Örneğin grinin her tonuna ayrı renkler verildi. Böylece özgün fotoğraf, farklı parlak renkler verilerek yeniden oluşturuldu. Sonuçta, ışığın ve gölgelerin dağılımı, cismin uzaklığının daha iyi anlaşılmasını sağlıyordu.

Uçandairenin yüzeyinde, farklı gölgeler görülüyordu. Altı ise aydınlık ve düzdü. İkinci fotoğrafta, uçandairenin kenarı görülüyordu, ayrıca cismin ortasına karanlık bir gölge düşüyordu. Bu gölge, kenarlara doğru yayılıyordu. Tüm bu görünüm, cismin daire seklinde olduğunu ve diskin eğimini destekliyordu.

Renkli kodlama sisteminin oluşturduğu, ışık ve gölge örnekleri, cismin insan gözüyle daha kolay algılanır hale gelmesini sağlıyordu. Bilgisayarın sağladığı ayrıntı incelemeleri, daha doğru yargıların yapılmasına olanak veriyordu. Her ayrıntının görülebilmesi, cismin görünümünü kuvvetlendiriyordu.

Hileli fotoğraflar, genellikle, belirli özellikler taşıyorlar. Cisimlerin tepeleri, merkezleri veya çanaksı biçimleri yanıltıcı oluyor. Fakat, cisimlerin çok açık görüldüğü fotoğraflarda, renkli detay çalışmaları hem yararlı oluyor, hem de büyüleyici görünümler yaratıyorlar.

Işık açısından da inceleniyorlar

Bilgisayarlarda uçandairelerin ışık durumları

Trent fotoğraflarının bilgisayardan geçirilmiş görüntüsü. Kenarlardaki gri tonlar, özel renk taneciklerine dönüşüyorlar. Bu ayrıntıların belirlenmesi fotoğrafın kolay değerlendirilmesini sağlıyor. Cisim yassı, içeriye doğru aydınlık olarak görülüyor (altta).

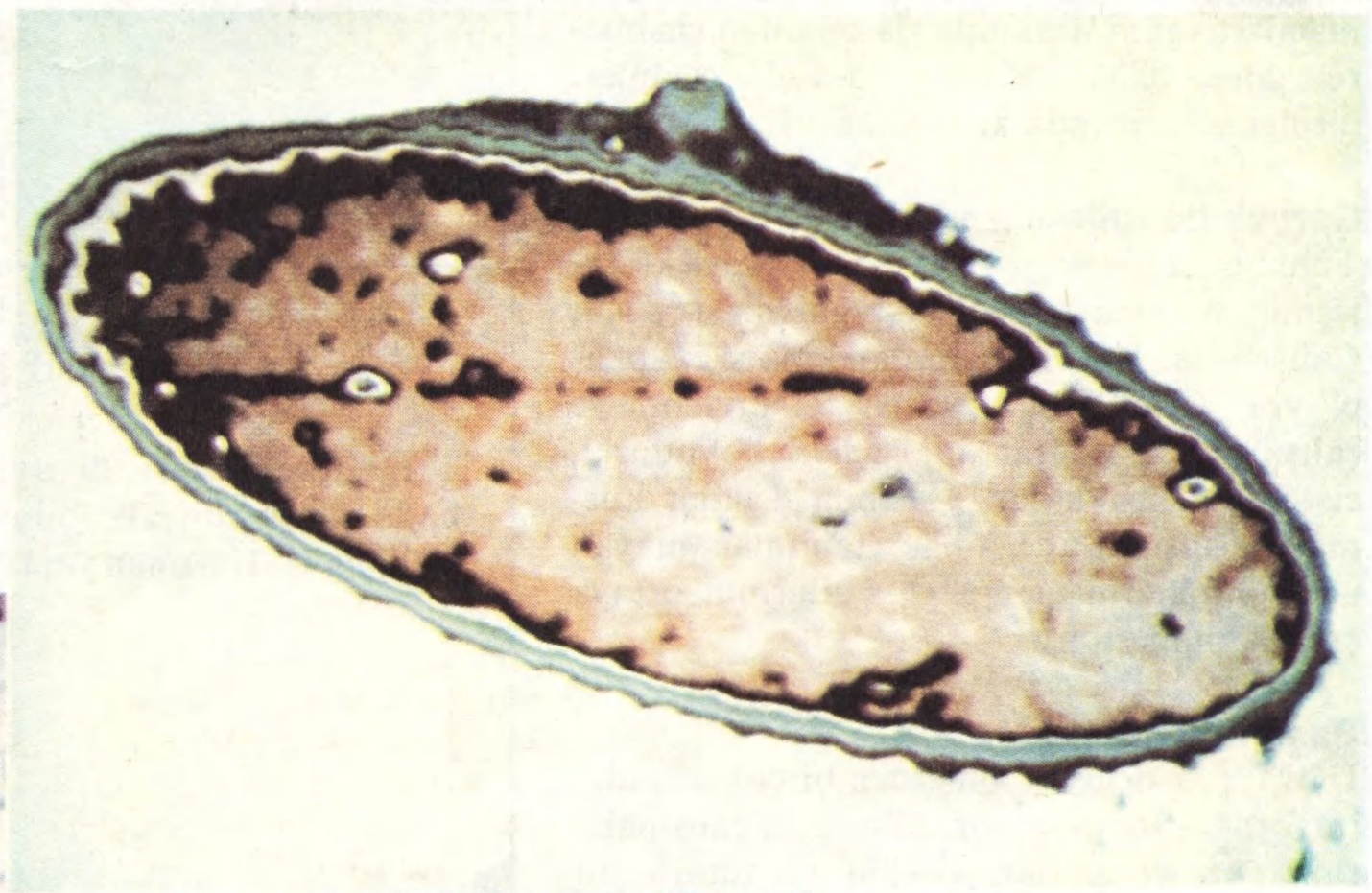

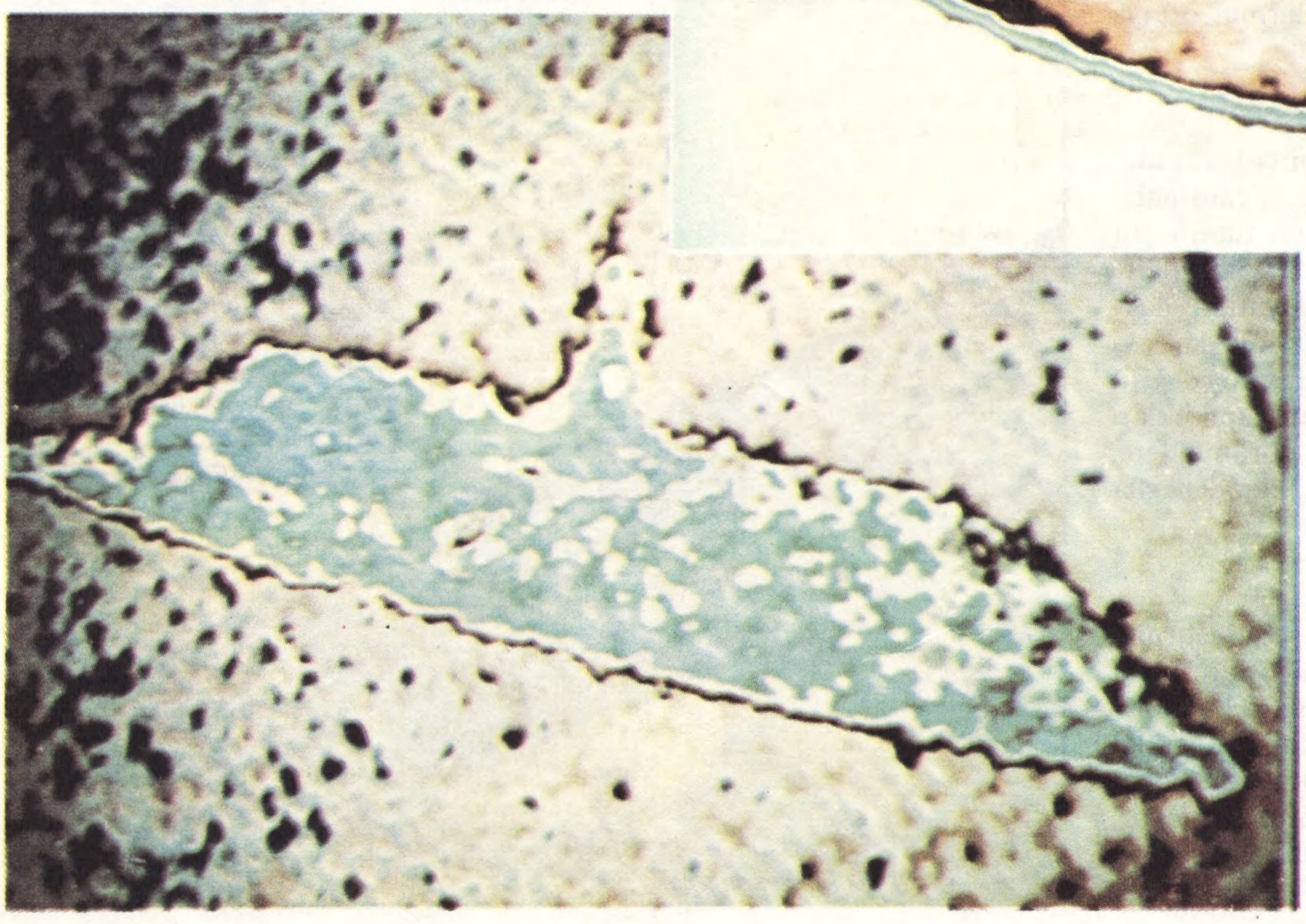

Cisim yandan görüntülendiği zaman, renkli kodlamanın önemi çok daha belirgin. Kanatsız ve ortasında kuleye benzer bir şekil var. Cisim insan yapısı bir araca benzemiyor (solda).

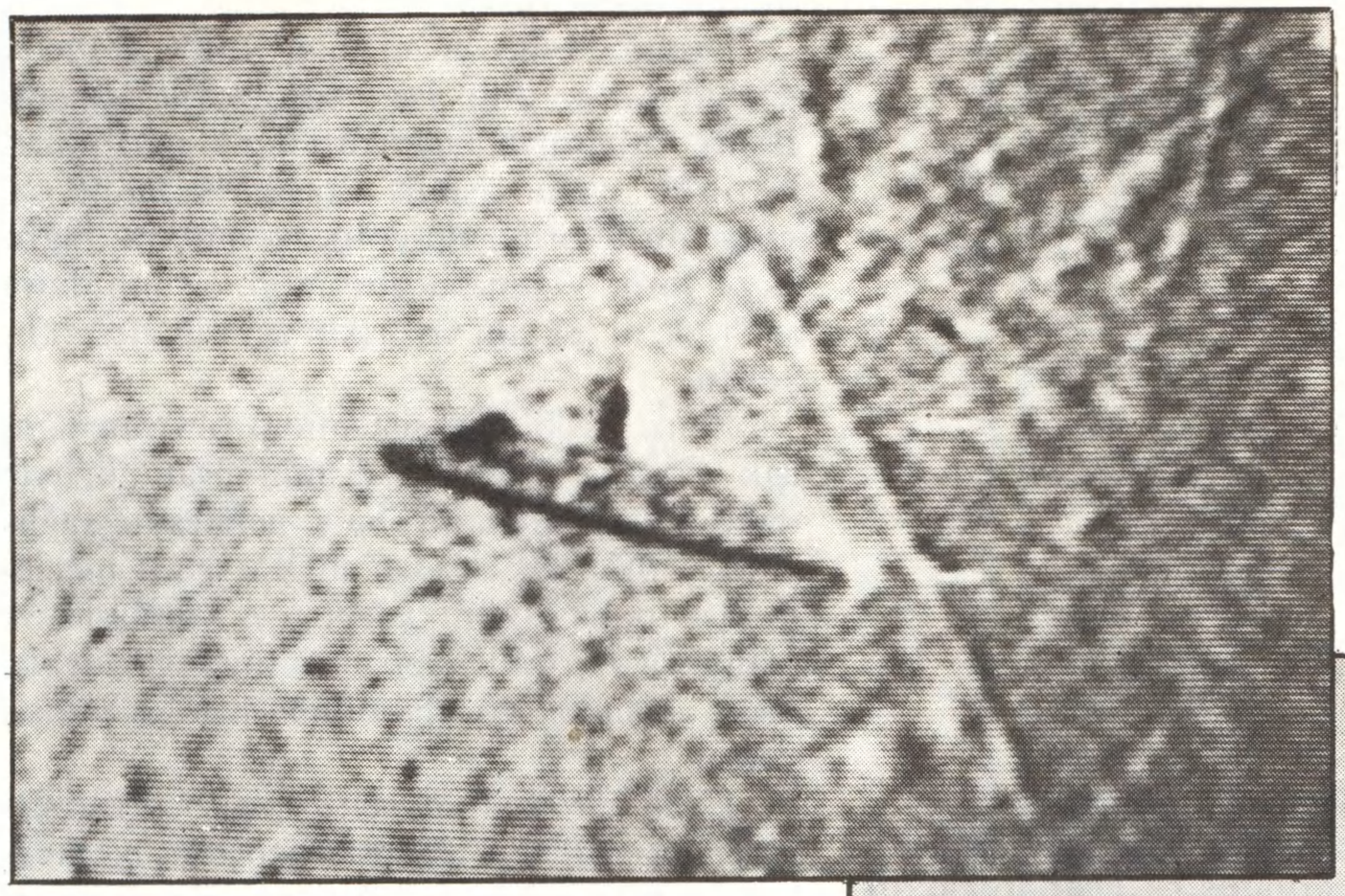

da ölçülüyor. Oluşan gölgeler, yakınlardaki yapıların gölgeleriyle kıyaslanabiliniyor. Cisim, dış taraftan daha aydınlık görülüyor. Bazı değerlendirmelere göre bu farklılık, cismin kameraya olan uzaklığını gösteriyor. Bir diğer önemli nokta da, atmosferik sislerdir. Uzaklık arttıkça, bu sisler, cismin belirlenmesini güçleştiriyor. Böyle durumlarda, araştırmacılar, yakın uzaklıklarda bulunan cisimlere göre daha mat ve donuk cisimleri incelemek zorunda kalıyorlar

Gerçek boyutları araştırılıyor

Tüm bu teknikler, genelleştirilmiş veya kesinleşmiş bir teorinin tek uygulaması değil. Çalışmalar, UGM tarafından kolayca yapılabiliyor. Cisimlerin boyutları ölçümlenmeye çalışılıyor. Fotoğraf analizcileri boyutlarla, cisimlerin uzaklıkları arasında ilişkiler kurmaya çalışıyorlar. Amaç, tanımlanamayan uçan cisimlerin, gerçek boyutlarının ortaya çıkarılabilmesidir.

Başarılı sonuçlar

UGM, çok değişik yönlerden birçok uçandaire fotoğrafını inceliyor. Bilgisayar çalışmalarına yön veriyorlar. Ölçülü ve tutarlı bir biçimde yürütülen bu çalışmalar, uçandaire fotoğraflarındaki cisimlerin boyutları hakkında bazı fikirler veriyor. Bazı olaylardaki cisimlerin çapları, 20 ila 30 m arasında değişiyor. Genellikle parlak metalden yapıldıkları gözlemleniyor. (Bu metalik görünümlere, laboratuvarlarda metallerle yapılan deneyler sonucunda karar verildi.)

Engelleniyor da

Tüm uçandaire olayları, bilimsel araştırmalarla incelenmeye uygun görülüyorlar. Fakat bu çalışmalarda, kesin önyargılara kapılmamak gerekiyor. Çağdaş teknoloji, bu yaklaşım şekliyle olayları yorumlayabiliyor. Fakat bu arada çok önemli bir olaya tanık olunuyor. O da, bu tür bilimsel çalışmaları engelleyici unsurların olduğudur. Bazı ülkelerde, gizliliğe son derece önem veriliyor. Amerikan Hükümeti'nin uçandaireler konusunda, dünyadaki en büyük arşive ve dokümanlara sahip olduğu söyleniyor.

Hükümet saklıyor

Bu bilgiler aslında devlet memurlarından, askeri kişilerden, polislerden ve sıradan vatandaşlardan geliyor. Sivil uçandaire araştırmacıları, Amerikan Hükümeti'nin bildiklerini sakladığını belirtiyorlar. Onlara göre, gizlenen bu bilgiler, uçandairelerin ne olduklarını ve kökenlerini açıklıyor. 25 yıldan bu yana, devletin, açıkladığından çok daha fazla-

Şüphecilerin yaklaşımı

Trent fotoğrafları, üç ayrı dönemde dikkatle incelendi. İlk bilimsel araştırmayı **William K. Hartman** yaptı. Havadaki pusu

sını bildiği söyleniyor. Birçok ünlü uçandaire olayı, devlet soruşturmaya başladıktan sonra, daha bir gizemli hale geldi. Garip kaybolmalar ve tutuklamalar görüldü. Bilgisayar çalışmaları ve çağdaş teknoloji, uçandaire gizemine fazla bir açıklık getiremiyor. Çünkü eldeki sonuç getirebilecek tüm canlı kanıtlar, saklı tutuluyor. Yetkililer, bu konuda suskunluklarını sürdürüyorlar. Bazı araştırmacılara göre de CIA, kullanılabilir dokümanları kendine saklıyor.

Devletin örtbas taktikleri

Elde çok daha fazla bilginin bulunduğu söylenebilir. Amerika'da devlet yetkililerinin şüpheli davranışları dikkat çekiyor. Bazı kişiler, uçandaire soruşturmalarında, devletten beklenen davranışın kayıtsızlık, umursamazlık olması gerektiğini belirtiyorlar. Ama aksine, devlete bağlı küçük ama bilinmeyen bir gizli ekibin, halkın düşüncelerini ve uçandaire araştırmacılarını izlediği düşünülüyor. Bilgi kaybolmaları, olayların örtbas edilmeleri, araştırmaların sürdürülmemesi için yapılan garip baskılar, dikkat çekiyor.

Ortada bazı karmaşık ve dolambaçlı taktikler var. Toplumun dikkati, başka konulara yöneltiliyor. Örneğin, 1957 Kasım'ında Teksas ve New Mexico'da uzun gözlemler yapıldı. O gün, Sovyetler ikinci Sputnik uydusunu fırlattılar. Dikkat oraya çekildi. Aynı olay, Amerika'nın Vanguard roketini fırlattığı sırada tekrarlandı.

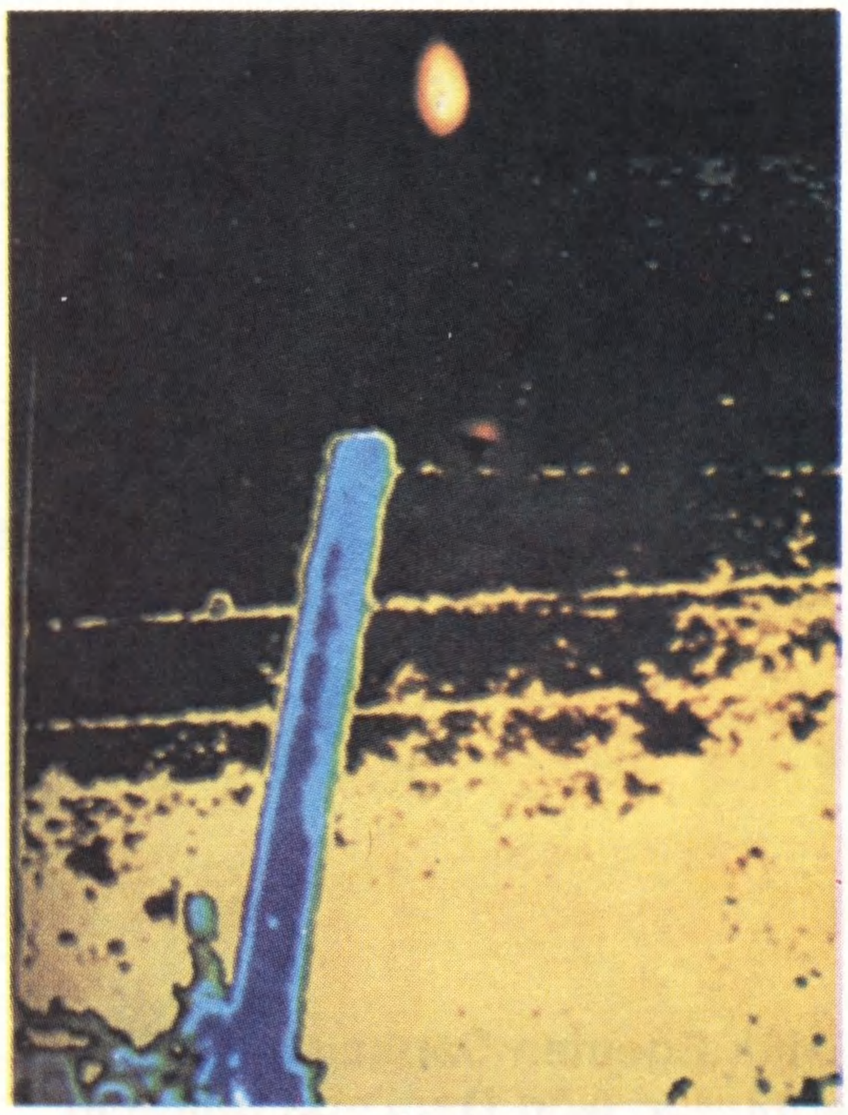

Her iki Trent fotoğrafı da, bilgisayarda çeşitli şekillerde görüntülendi. Fotoğraflardaki sonradan oluşmuş lekeler, çizikler ve benzeri noktalar açıkça ortaya çıkıyor. Bu arada, eğer bu cisim uydurma bir maket olarak yapılmışsa, asılmış olması gereken ip, tel veya kablonun izi görülemiyor (solda).

Trent fotoğraflarının renkli kodlanmış hali. Bu fotoğrafta telefon direği odaklanmış. Çalışmalarda bu tür yöntemler kullanıldı. Fotoğraflardaki tüm cisimler odaklanıyor. Uçandaire odağa göre, görüntüleniyordu (sağda).

Çeşitli etkenler var

Uçandairelerin gizemi konusunda, geniş bilgiler sağlandı. Bireylerin ve grupların psikolojik durumları incelendi. Ortada, anlaşılmayan bazı güçlüklerin varlığı düşünüldü. Toplumun psikolojik ilgisi, uçandaireleri, korkutucu bir savaş silahı olarak düşündürebilir de.

Son otuz yılda, uçandaire gözlemlerinin fazlalığı dikkat çekiyor. Bu artışta, sivil hava görevlilerinin ve havaalanlarında yetkili olmayan görevli personelin yaptığı gözlemler etkin oluyor. İnsanlık, göğe daha çok yükseldikçe, uçandaire gözlemleri de artıyor.

En iyi yol bilgisayar

Uçandaire olaylarının ardında, bir kışkırtma arzusu var. Çok ilgi olmadığı anlarda, uçandaire efsanesi yıkılır gibi oluyor. İlgiyi yeniden uyandırmak isteyenler, çok iyi oluşturulmuş yeni olaylar araştırıp, ortaya atıyorlar. Uçandaire araştırmalarında en iyi yöntem, bilgisayarla yapılan görüntü oluşturma yöntemleridir. Bu tür çalışmalar, kesin olarak, şüpheci ve karşıt kişilere karşı bir güç olabilir.

Tarafsız yaklaşım şart

UGM, yaptığı çalışmalarla, uçandaire fotoğraflarının ardındaki fiziksel olayları açıklamaya çalışıyor. Bu araştırma savaşı, ilginç sonuçlar getirebilir. Ama fotoğraf analizleri ve devletin elindeki bilgiler ancak tarafsız yargı organları tarafından ele alınırsa gerçek sonuçlar ortaya çıkacaktır.

Esrarengiz garaj gölgesi. Renkli çizgiler görülüyor (altta solda).

William Hartmann soruşturma sırasında. Hartmann cismin yapay olup olmadığını araştırıyor (solda).

Şüpheci araştırmacılardan Philip J. Klass (altta).

inceledi. Atmosfer koşulları üzerinde durdu. Sonuçta, cismin 1,3 km uzaklıkta olduğuna karar verdi. Bir diğer şüpheci araştırmacı **Robert Sheaffer**'di. O, havadaki pusun, objektifte bozuk görüntüler oluşturduğunu söylüyordu. Aynı zamanda, garajın saçaklarının, duvara vuran gölgelerinin yönüne dikkat çekiyordu. Bunlar batıya doğruydu. Öyleyse fotoğraf, sabahın erken saatlerinde çekilmiş olmalıydı. Halbuki Trent'ler, fotoğrafın akşamüzeri çekildiğini iddia ediyorlardı. Bir diğer araştırmacı olan **Philip J. Klass**,olayın ilgi uyandırmak için oluşturulduğunu iddia etti. Özellikle kırsal kesimlerde, çiftçilerin karşılaştıkları doğal olayların büyütülerek bu hale getirildiğini ekliyordu.

Şüpheci araştırmacılardan olan, **Bruce Maccabee** ışık kaynağını işaret ediyor ve parlak güneşin oluşturduğu bir imajdan kuşkulanıyordu. Tahminine göre, cisim bir kilometre uzaklıktaydı. Philip J. Klass, her iki fotoğraftaki cismin yer değiştirmesini işaretliyordu. Ona göre, Trent'ler bir model cismi, fotoğraf makinesinin karşısına asmışlardı.

Sonuçta uzmanlar, tatmin olmuş görünmüyorlar. Aslında, tüm şüpheler giderilmek isteniyor. Ama henüz, tartışmalar sürüp gidiyor.

Nuh'un Gemisi mi, uzay aracı mı ?

Halûk Egemen Sarıkaya, çeşitli tarihlerde Ağrı Dağı'nda bulunan kalıntıların Nuh'un Gemisi'ne ait olamayacağını, bunların binlerce yıl önce Atlantis'te kullanılan türde hava araçlarından birine ait olabileceğini öne sürüyor.

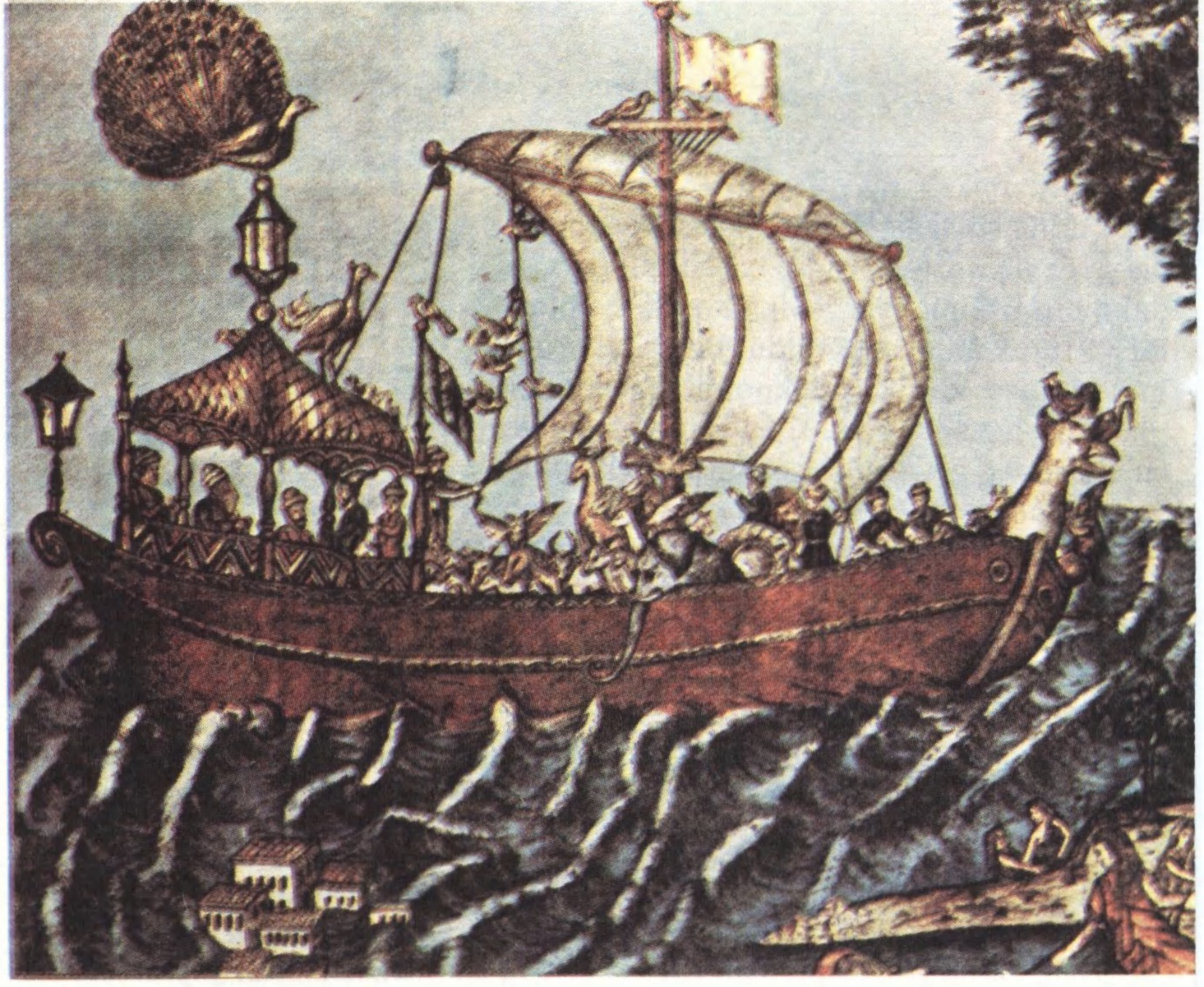

II. Abdülhamit zamanında yaşamış olan ressam Mehmet Hulusi'nin Nuh Tufanı resmi (üstte).

YERYÜZÜNÜN YÜZEY şekilleri milyonlarca yıldır sürekli bir değişme gösteriyor. Yeni kıtalar oluşuyor, eski kıtalar batıyor. Ünlü Gondwana ve Atlantis kıtalarının batışları, çok sayıda tufan menkıbeleri oluşturdu. Atlantis'i sulara gömen ve yerkürenin büyük bölümünü etkileyen tufanlarla ilgili çok daha sonraki yerel tufanlar hakkında menkıbeler zamanla birbirleriyle karıştı ve Ağrı'nın üzerinde çeşitli kişiler tarafından çeşitli tarihlerde görülen devasa havagemisi de yanlışlıkla, Kutsal Kitaplar'ın ünlü **Nuh Peygamber**'ine atfedilir oldu.

Nuh'un Gemisi ve Ağrı Dağı

Nuh'un Gemisi'nin Ağrı Dağı üzerinde olduğundan ilk bahseden kişi, Hollandalı gezgin **Jan Struys** oldu. Struys'un 1684'te yayımladığı bir kitapta, Nuh'un Gemisi'ni Ağrı Dağı'nda gösteren bir resim de yer alıyordu. Kendisi 1670'te yaptığı bir gezi sırasında, Ağrı Dağı eteklerinde inzivada yaşayan bir keşiş ile görüşmüştü. Keşiş, gemiye girdiğini ileri sürmüş ve gemiden kopardığını iddia ettiği bir tahta parçasından yaptığı ufak bir haçı Struys'a vermişti.

İki yüzyıl sonra, 1876'da, İngiliz devlet adamı **Lord Bryce,** Ağrı'nın yaklaşık 4000 metre yukarısında bir tahta parçası buldu ve şunları söyledi: *"Aynı sırt boyunca sürekli tırmanıyordum ki, 4000 metreyi bulan bir yükseklikte, dağınık kaya parçaları üzerinde, yaklaşık 1,20 m uzunluğunda ve 13 cm kalınlığında bir tahta parçası gördüm. Bir aletle kesildiği belliydi. Ağaçların bittiği sınırın o kadar yukarısında yer alıyordu ki, doğal bir ağaç parçası olması da mümkün değildi... Geminin inşasında kullanılmış olan gofer ağacından olup olmadığını bilemem, ama incelemeleri için meraklılara teslim etmeye hazırım. Dolayısıyla, bu tahta parçası, Hz. Nuh'un Gemisi olayının gerektirdiği tüm şartlara uymaktadır."*

Türk yetkililerin açıklaması

1883'te, Türk yetkilileri, geminın Ağrı Dağı üzerinde keşfedildiğini açıkladılar! Amerika'da yayımlanan 10 Ağustos 1883 tarihli **Chicago Tribune** gazetesi, Türklerin bu keşfinden şöyle bahsediyordu: *"İstanbul'da çıkan bir gazete, Nuh'un Gemisi'nin keşfedildiğini ilan ediyor. Anlaşıldığına göre, bazı Türk hükümet memurları, Ağrı Dağı üzerindeki heyelan durumunu araştırmak üzere görevlendirildiler. Aniden, ucu bir buzuldan dışarıya doğru çıkmış, son derece koyu renkte bir tahtadan yapılma devasa bir yapıya rastladılar.*

Görevliler, bölgede yaşayanlar arasında soruşturma yaptılar. Yerel halkın bu yapıyı altı yıldan beri gördüğünü, fakat üst pencerelerden dışarıya bakan korkunç yüzlü bir hayaletten bahsedilmesi üzerine yapıya yaklaşmaya korktuklarını öğrendiler.

Bu tür söylentilerden korkmayan görevliler, yapıya ulaşmaya karar verdiler. Yapının, Ağrı Dağı'ndaki dar vadilerden birinde sıkışıp kalmış olmasından ötürü, bulunduğu yere erişmek çok zor oldu. Bunu güçlükle de olsa başardılar.

Sonunda, kahverengi renkteki yapının kenarından bir delik açarak içeriye girdiler.

Yapının yaklaşık 4,5 metre yüksekliğinde bölmelere ayrıldığını gördüler. Diğerleri buzla kaplandığından, bu bölmelerden sadece üçüne girebildiler. Geminin buzul içerisinde ne kadar uzun olduğunu tespit edemediler. Ancak, ortaya çıkarılması halinde, eğer (Tekvin 6/15'te belirtildiği üzere), 300 kübit uzunluğunda olduğu ortaya çıkarsa, Nuh'un Gemisi'nin mev-

cudiyetine inanmayanlar zor durumda kalacaklardır."

Gemi tekrar bulunuyor

1916'da, Rus pilot **Vladimir Roskovski,** Nuh'un Gemisi'ni, Ağrı Dağı'nın üst yamaçlarında keşfettiğini rapor etti. Birinci Dünya Savaşı sırasında Ağrı Dağı'nın üzerinde uçarken, Roskovski ve yardımcı pilotu, bir gölün kıyılarında karaya oturmuş olan devasa bir geminin belirgin bir şekilde ortaya çıkmış olan dış hatlarını gördüler. Roskovski'nin bu gözleme ilişkin raporu, Çar'a ulaştığında, Çar, derhal Ağrı Dağı'nda yatan bu iri objeyi araması için bir askeri keşif heyetinin oluşturulmasını emretti. Rus keşif heyeti, söz konusu gemiyi buldu ve Nuh'un Gemisi olarak teşhis etti. Gemi üzerinde ayrıntılı bir inceleme yaptıktan sonra, Çar'a, ölçülendirilmiş çizimler ve hatta bir dizi fotoğrafla birlikte komple bir rapor ulaştırıldı. Fakat bütün bu kanıtlar, Soyvet Devrimi sırasında ortadan kayboldu.

Pilotların ilginç gözlemi

İkinci Dünya Savaşı sırasında, Ağrı Dağı'nın üzerinde uçarken gemiyi görmüş olan Sovyet, Amerikalı ve Avustralyalı pilotlar ve ayrıca Sovyet keşif uçuşları sırasında çekilmiş gemi fotoğrafları hakkında söylentiler duyuldu. Pilotlardan biri şöyle söylüyordu: *"Geminin enkazının bir kısmı, buzun içinde görülmektedir."* Bundan sonra Ağrı Dağı'na ilgi iyice arttı ve 1948'de ilk sivil keşif heyeti olarak bir Amerikalı grup, Ağrı Dağı'na tırmandı. Aynı yıl, **Reşit** isimli bir köylü, gemiyi, Ağrı'nın karları arasında gördüğünü ileri sürdü. Aynı köyün sözüne güvenilir kişilerinden olan **Şükrü Asena** da Reşit'in sözlerini onayladı.

Gemi rüyalara giriyor

1948'lerde, Hollandalı **Hans Roozen,** rüyasında, gemiyi Ağrı Dağı'nın tepesine konmuş olarak gördü. Hatta, geminin bulunduğu yüksekliğin 4100 metre olduğunu da iddia ediyordu. Roozen, on yıl süreyle bir keşif heyeti toplamak için uğraşmasına rağmen, bunu başaramadı.

1950'lerde gemi için yapılan araştırmalarda adı çok duyulan kişilerden biri de Kırım kökenli, becerikli ve deneyimli bir Amerikan dağcısı olan **John Libi** idi. Libi de, Roozen gibi rüyasında gemiyi Ağrı Dağı'nda görmüştü. Ağrı'ya en fazla tırmanan kişi olan Libi'nin 1958'deki heyeti daha kalabalık ve azimliydi. Ağrı, yamaçlarına kadar karlarla örtülüydü. Heyette, 64 yaşındaki Libi, dört dağcı asker, dört gazeteci ve bir Türk süvari yüzbaşısı bulunmaktaydı.

18 Ağustos 1958'de tırmanışa geçildi. 4200 metrede çadır kuruldu. Gece -10 derece soğukta titrediler. Ertesi sabah tipi başladı. Karlar buzlanmıştı ve çok kaygandılar. Bu arada heyet, bir ayı sürüsünün hücumuna uğradı ve canlarını zor kurtardılar. Libi, bu arada dağda kayboldu ve sonra tekrar

1960 yılındaki araştırmalarda ekip, uçaktan resmi çekilen yerin içinde incelemelere koyuldular (üstte).

Mr. G. E. Vandeman
Dr. Brandenberger
Yüzbaşı İ. Durupınar (soldan).

1960 yılındaki Nuh'un Gemisi araştırmalarına katılan ekibin başkanları (sağda).

Stereoplanigraph'ın çizdiği geminin bulunduğu konumdaki pozisyonu (üstte sağda).

Binbaşı S. Kürtiz'in 1959 yılında Ağrı Dağı'nda çektiği resimde, Nuh'un Gemisi formasyonu görülüyor (sağda).

bulundu. Sonuçta heyet 28 Ağustos 1958'de geri döndü. Libi, son tırmanışı 1969'da yaptı ve herhangi bir şeye rastlayamadan 73 yaşında köşesine çekildi.

Pruvası görülen gemi

1952 yazında, Amerikalı petrol mühendisi **George J. Greene,** söylentiye göre, bir yarın kenarındaki bir buzuldan dışarıya çıkan bir gemi pruvasını andıran bir objeyi net bir şekilde gösteren bir dizi fotoğraf çekmişti. Denildiğine göre, bu resimleri, Ağrı'nın kuzey yamaçları üzerinde, 30 metreden daha az bir yükseklikte helikopterle bir petrol keşif uçuşu yaparken elde etmişti. Bunun üzerine, Greene, bir keşif gezisi için para bulmaya çalıştı, fakat tüm girişimleri sonuçsuz kaldı. Greene'nin 1962'de İngiliz Guyanası'nda öldürülmesinden sonra, söz konusu fotoğraflar kayboldu ve bir efsane haline geldi.

1960 yılındaki araştırma ekibi, Nuh'un Gemisi'nin içinde görülüyorlar (üstte).

Nuh'un Gemisi'nin büyütülmüş resmi (üstte).

13.9.1965 tarihli 'Daily Telegraph'da yayınlanan, Ağrı Dağı'nda Tendürük eteklerindeni Nuh'un Gemisi formasyonu (altta).

Gemi'nin resmi çekiliyor

1959 yılında, Türk Hava Kuvvetleri'nden Binbaşı **S. Kürtiz**'e, Ağrı'nın dik yamaçlarının bir dizi fotoğrafını çekme görevi verilmişti. Bu resimler çekildikten sonra, Savunma Bakanlığı'nın Haritacılık Dairesi'ne ulaştı. 11 Eylül 1959 tarihinde, Harita Genel Müdürlüğü'nden Yüzbaşı **İlhan Durupınar,** günlük fotogrametri çalışmaları sırasında bu fotoğrafı incelerken, birden, stereoplanigrafın mercekleri altında büyütülmüş ve üç boyutlu olarak gördüğü şeklin, son derece belirgin bir tarzda, bir gemi gövdesinin dış hatlarını taşıdığını şaşkınlıkla gördü.

Üzerinde ölçümler yaptı ve gemiye benzeyen bu ojbenin tahmini uzunluğunun, Tekvin' de belirtilen 300 kübitlik, yani ortalama 135 metrelik uzunluğa tekabül ettiğini tespit etti. Genişliği yaklaşık 50 metreydi ve gölgesinden anlaşıldığına göre, 6,5 metre kadar da derinliği vardı. Fotoğraflar, Amerika'daki Ohio Üniversitesi'nin fotogrametri uzmanı Prof. **Arthur Brandenburger**'e gönderildiğinde, Profesör heyecan içinde, fotoğrafta görülen objenin devasa bir gemiden başka bir şey olamayacağını ilan etti!.. Dünyanın en ünlü fotogrametri ve topografi uzmanlarından ve bilim adamlarından olan Prof. Brandenburger'in bu açıklaması dünyada büyük yankı ve ilgi uyandırdı.

Yüzbaşı Durupınar konu hakkında şunları söylemekteydi: *"Pek tabiidir ki, Milattan Önce 5000 senelik bir geçmişe sahip Nuh'un Gemisi'ni, bugün de yelkenli, kürekli, direkli bulacak değiliz! Binlerce yılın, üzerinden geçtiği bu gemi artık bir taş yığınıdır. Bu bir gemi bile olmasa, tabiatın verdiği harikulade bir biçimdir. Ben inancımı muhafaza ediyorum; bu bir gemi enkazıdır. Hem de yüzde doksan bir katiyetle!.. Çünkü on yıldır bu işin içindeyim. Elimden ve bilhassa gözlerimin önünden binlerce böyle fotogrametrik harita geçti. Müsaadenizle pek yanıldığımı sanmıyorum."*

1960 yazında, Prof. Branderburger ile New York Arkeolojik Araştırma Vakfı' ndan **George Vandeman**'ın başkanlığındaki bir Türk-Amerikan ortak bilim ekibi, Ağrı Dağı' na çıktı. Resmi çekilen objeyi buldular ve incelediler. Objenin ölçümleri, Yüzbaşı Durupınar'ın tespit ettiği şekildeydi. İncele-

meler sonucunda grup ikiye ayrıldı. Vandeman grubu gemi şeklinin bir tabiat hadisesi olduğunu söylerken, Branderburger grubu ise, ölçülerin Nuh'un Gemisi'ne ait olan din kitaplarındaki ölçülere çok uyduğunu söyleyerek daha fazla araştırmalar yapılması tezini savundu. Sürdürülen araştırmalar sonucu bu ihtilaflı objenin doğal bir biçimden ibaret olduğu ortaya çıktı. Bu araştırmaya Yüzbaşı İlhan Durupınar da katılmıştı.

Ay'dan Ağrı Dağı'na

Amerikalı astronot **James Irwin,** 26 Ağustos 1971 tarihinde Ay'a doğru Apollo 15 uzay aracı ile yola çıkmıştı. Uzay boşluğunda iken bir dinlenme sırasında astral bedeni fizik bedeninden ayrılır ve söylediğine göre, bu sırada karşısında **Hz. İsa**'yı görür: O bu konuyu şöyle anlatıyor: *"Birdenbire ileriye doğru fırladığımı hissettim. Arkadaşlarıma baktığımda yerli yerindeydiler. Fizik bedenim de yatay vaziyette koltuğumda oturuyordu... Aniden uzaklarda parlak ve tanımlayamayacağım kadar gözalıcı bir ışık gördüm. Daha önce dünyada böyle bir rengi hiç görmemiştim. Bu ışık bana doğru geliyordu, daha doğrusu ben ona doğru çekiliyordum. Onun karşısındaydım. Sonra ışık beni bırakarak yavaş yavaş uzaklaştı ve ben kendimi yüzer gibi aracıma dönerken gördüm. Arkadaşlarım hâlâ uyuyordu. Fizik bedenim de koltuğumda yatay vaziyette yatıyordu. Süzülerek bedenime doğru yaklaştım ve üzerimde bir ürperti hissederek, sanki bir kalıbın içine giriyormuşum gibi bedenime yerleştim. Artık her şeyi yine eskisi gibi görüyordum ve bedenimi istediğim gibi hareket ettirebiliyordum."*

James Irwin, Ay'a indikten sonra da benzer bir deneyim geçirir. Bu sefer Hz. İsa'yı kendine doğru gelirken görür. Ay üzerinde konuşurlar. Hz. İsa: *"Tek seçtiğimiz sen değilsin. Sen seçtiklerimizden yalnızca bir tanesisin..."* der. Hz. İsa'nın kendisine, Nuh'un Gemisi'ni bulmak görevini verip vermediğini bilmiyoruz ama, James Irwin yeryüzüne döndükten sonra kendini Ağrı Dağı'nda Nuh'un Gemisi'ni bulmaya adar ve bildiğimiz gibi, 1980'lerde birkaç defa Ağrı'ya tırmanır, düşer yaralanır, fakat hiçbir şey bulamaz.

Orada ne arıyorlar?

Uzayda, üzerindeki sayısız canlı türleriyle bir uzaygemisi gibi yüzüp duran gezegenimizde belli ki küçüklü büyüklü pek çok tufan olmuştur. Bunların bazıları bölgesel tufanlardır. Sözgelimi, eski kutsal metinler, Mezopotamya bölgesinde kaydedilmiş bazı yerel tufanlara yer verir. Bunlar küçük çaptadırlar. 5000 yıl önce tüm dünyayı kuşatan bir tufan olayının hiçbir kaydı yoktur. Dahası, suların deniz seviyesinden 4000 metre yükselerek tüm yeryüzünü kuşatmasının ise, kutupların tamamen erimesi ile bile mümkün olmaması gerekir... Ayrıca, 135 metre boyunda bir gemiye küçüklü büyüklü ve bir araya gelemeyecek on binlerce tür hayvan nasıl sığabilir?...

Nuh'un Gemisi gizemiyle ilgili ünlü Ağrı Dağı, dağcıların iyi bildiği gibi, tırmanılması güç tekinsiz dağlardan biridir (üstte).

Nuh'un gemisi, Vimana mı?

Ağrı Dağı üzerinde, Türk yetkililerince, içine girilen ve Çar'ın askerlerince incelenen, Nasturi Kilisesi'nin Başdiyakozu **Nouri** ve yerel köylülerden Reşit tarafından görülen ve Greene tarafından fotoğrafı çekilen *"gemi benzeri"* ahşap obje, acaba, denizlerde yol alan bir gemi değil de, eski bir *"uçan araç"* olabilir miydi? Bu konuda hassas bir şahıs bize, ruhsal rehberlerinin gösterdiği vizyonları şöyle anlatmıştı: *"Ağrı'nın üzerine aynen bir uçak gibi inen kocaman bir gemi görüyorum. Gökte bir o yana bir yana sallanarak, alçalıyor ve bir sadmeyle birlikte dağın üstüne konuveriyor."*

Atlantis uzaygemileri

Atlantis kıtası, şimdiki Atlantik Okyanusu'nda bulunuyordu. Kadim (eski) gizemleri inceleyenler, Atlantis döneminde uçan makinelerin, yani Vimanaların kullanıldığını bilirler. **W. Scot Elliott**'un **"Atlantis'in Öyküsü"** adlı eserinde, Vimanalar hakkında çok güzel tanımlar vardır: *".. Hava gemileri o günlerin özel taşıtları olarak kabul edilebilirler. Yüz veya yüz elli kişiyi alabilen Vimanalar ya ahşaptan ya da metalden yapılıyordu. Ahşaptan yapıldıklarında, ağırlık kazandırmayan bir maddenin tahtaya püskürtülmesi sayesinde tahtanın deri gibi sertleşmesi sağlanıyordu. Biçimleri gemiye benziyordu ama, istisnasız olarak her yanları kapalıydı."* 1916 yılında Ağrı Dağı üzerinde uçarken gemiyi görmüş olan Rus pilotu Roskovski'nin, *"Üst kısmı bütünüyle kapalı yapılmıştı"* şeklindeki ifadesi de, Elliot'un tanımladığı Vimanaların *"Her yanlarının kapalı"* olduğuna ilişkin sözlerine tıpatıp uymaktadır!..

Nuh'un Gemisi Cudi Dağı'nda mı? Sayfa: 708'de.

DÜNYANIN GİZEMLİ YERLERİ
Callanish'in Dikili Taşları/İskoçya